

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ

Студентки 2-го курсу денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»
освітньо-наукової програми
«Корпоративні фінанси»
Міланченко Валерії Анатоліївни

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петленко Юлія Володимирівна

Засвідчую, що в цій дипломній роботі немає
запозичень із праць інших авторів без відповідних
посилань

Студентка _____

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
фінансів від «___» _____ 20___ р., протокол №__.

Завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук, професор
Лютий Ігор Олексійович _____

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ.....	6
1.1. Економічна сутність сталого розвитку та його вплив на фінансову стратегію компанії.....	6
1.2. Інституціональні основи соціально-відповідального підходу до розробки фінансової стратегії компанії.....	13
1.3. Збалансованість детермінантів фінансової стратегії як умова сталого розвитку компанії.....	19
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ.....	24
2.1. Основи управління вартістю компанії в контексті її сталого розвитку.....	24
2.2. Оцінка фінансового потенціалу компанії.....	31
2.3. Стратегічні орієнтири фінансової успішності компаній в умовах сталого розвитку.	40
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ.....	44
3.1. Прогнозування вартості компанії з урахуванням соціальних інвестицій....	44
3.2. Вплив податкової складової на вибір ефективної стратегії сталого розвитку компанії.....	46
3.3. Розробка альтернативних фінансових стратегій компанії та особливості розкриття інформації про її сталий розвиток.....	51
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена необхідністю дослідження процесів формування і вибору фінансової стратегії компанії, як одного із засобів прискорення сталого розвитку компанії. Фінансова стратегія сталого розвитку компанії дозволяє визначити її цілі та завдання, спланувати фінансові потоки, визначити можливі ризики та зменшити їх негативний вплив. Вона дозволяє компанії створити стійку фінансову основу, яка забезпечуватиме її розвиток на довгостроковій основі.

Важливий внесок у формування наукової парадигми фінансової стратегії у контексті сталого розвитку компанії внесли такі вчені як З. Варналій [6,7], Л. Костирко [25,26], Є. Носова [35,36], Ю. Петленко [56,60], Р. Рак [46], Романишин [49]. Враховуючи фундаментальні дослідження науковців, слід відзначити, що означені питання вивчені ще недостатньо, що, у свою чергу, потребує подальших досліджень у цій сфері.

Мета і завдання дослідження. Метою даної магістерської роботи є узагальнення теоретичних засад і удосконалення практичних підходів щодо фінансової стратегії компанії, як засобу прискорення сталого розвитку компанії.

Відповідно до сформульованої мети було визначено і вирішено сукупність наступних завдань дослідження:

- розкрити сутність сталого розвитку в сучасній фінансовій науці, визначити його вплив на фінансову стратегію компанії;
- розкрити підходи до розробки фінансової стратегії компанії та збалансованості її детермінантів як умови сталого розвитку;
- визначити методичне забезпечення основ управління вартістю компанії
- здійснити оцінку фінансового потенціалу компанії та визначити стратегічні орієнтири фінансової успішності;
- провести прогнозування вартості компаній з урахуванням соціальних інвестицій

- обґрунтувати вплив податкової складової на вибір стратегій сталого розвитку компаній та можливість розробки альтернативних фінансових стратегій

Об'єкт дослідження – процеси формування, впровадження фінансової стратегії сталого розвитку компанії.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і практичних заходів щодо розробки, реалізації та оцінки фінансової стратегії сталого розвитку компанії.

Методи дослідження. У роботі для вирішення комплексу поставлених завдань застосовано наступні методи: методи аналізу, синтезу, діалектичний, системний та структурний методи – при розкритті сутності сталого розвитку, його впливі на фінансову стратегію, інституціональних основах розробки фінансової стратегії та збалансованості її детермінантів; за допомогою порівняльного, факторного та статистичного проаналізовано динаміку основних показників оцінки та здійснено оцінку фінансового потенціалу компанії; методи наукового абстрагування, синтезу використано при визначенні впливу податкової складової на вибір ефективної стратегії сталого розвитку компанії; графічний метод – для наочного представлення основних результатів дослідження; абстрактно-логічний метод – під час формування узагальнень та висновків.

Інформаційна база дослідження. Під час написання роботи було використано 62 джерела, які відображені у списку використаних джерел, які охоплюють період з 1988 по 2022 рік, серед них підручники, наукові статті, публікації у періодичних виданнях, монографії, нормативно – правові документи, електронні ресурси із статистичними даними компанії, результати власних розрахунків та проведених аналітичних досліджень.

Практичне значення одержаних результатів. Розробка рекомендацій щодо напрямків розвитку формування фінансової стратегії сталого розвитку компанії та виокремлення особливостей розробки альтернативних стратегій та розкриття інформації про сталий розвиток компанії.

Апробація результатів. Отримані в ході дослідження результати апробовано під час участі у науково-практичній конференції «Реформування соціально-економічної системи: реалії сьогодення», опубліковано тези «Комплаєнс-контроль у забезпеченні фінансової безпеки компанії» [37].

Обсяг та структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, що містять 9 підпунктів, висновків, списку використаних джерел та додатків, що загалом складає 67 сторінок. Робота містить 9 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки та 62 найменування опрацьованих матеріалів, що містяться у списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ

1.1. Економічна сутність сталого розвитку та його вплив на фінансову стратегію компанії

Сьогодні питання сталого розвитку набувають ще більшого значення, оскільки відбувається усвідомлення важливості захисту навколишнього середовища та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. По-перше, це пов'язано з постійним збільшенням рівня споживання, що зумовлює скорочення невідновлюваних ресурсів. По-друге, зростання забруднення навколишнього середовища становить значну загрозу існуючим екосистемам. Компанії відіграють вирішальну роль у забрудненні навколишнього середовища, оскільки вони відповідальні за значну частину глобальних викидів парникових газів, утворення відходів і виснаження ресурсів.

Генеральна Асамблея ООН визначає сталий розвиток як підхід, спрямований на досягнення економічних, соціальних і екологічних цілей одночасно, із одночасним збереженням здатності майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Економічний підхід передбачає оптимізацію використання обмежених ресурсів і застосування природних, енергетичних і матеріальних методів збереження для створення сукупних потоків доходу, які принаймні забезпечуватимуть збереження загального капіталу (фізичного, природного та людського). З екологічної точки зору сталий розвиток має забезпечувати цілісність природних систем, їх життєздатність, від якої залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Соціальна складова спрямована на розвиток людини, підтримку стабільності соціальних і культурних систем, зменшення кількості соціальних конфліктів. Тобто передбачається створення

більш справедливого суспільства. Це означає вирішення таких проблем, як бідність, нерівність і соціальна ізоляція.

Усі три виміри сталого розвитку тісно взаємопов'язані (рис. 1.1), і прогрес в одному вимірі може мати позитивний чи негативний вплив на інші виміри. Наприклад, економічне зростання, яке не є стійким, може призвести до погіршення навколишнього середовища та соціальної нерівності. Подібним чином соціальна політика, яка не враховує екологічні міркування, може призвести до нераціонального використання ресурсів і погіршення навколишнього середовища. Таким чином, досягнення сталого розвитку вимагає цілісного підходу, який розглядає всі три виміри разом і прагне збалансувати економічні, соціальні та екологічні міркування [59].

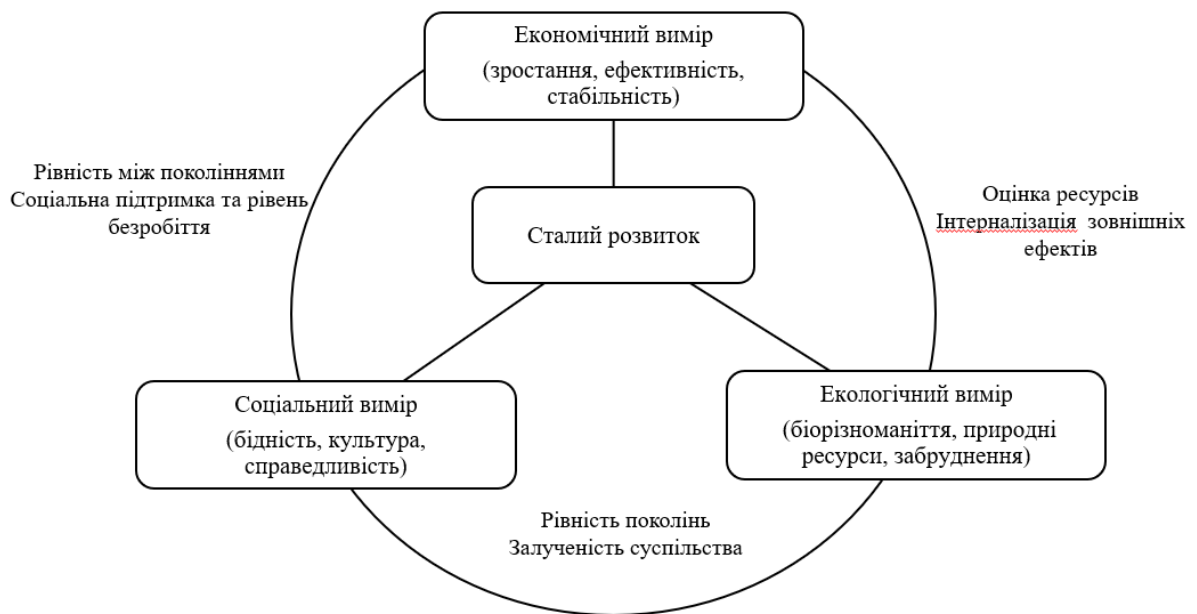

Рис 1.1. Взаємозв'язок трьох вимірів концепції сталого розвитку

Джерело: складено автором на основі [59].

Економічна сутність сталого розвитку полягає у визнанні того, що економічне зростання має бути сумісним із довгостроковим збереженням навколишнього середовища та добробутом суспільства. Це означає, що економічне зростання не може здійснюватися за рахунок навколишнього середовища чи суспільства, а має бути збалансованим з їхніми потребами та проблемами.

Сталий розвиток компанії підтримується фінансовою стратегією, яка передбачає використання елементів фінансового механізму для досягнення цілей фінансового менеджменту. Ця стратегія впливає на поведінку компанії в ринковому середовищі та формує її стратегічну позицію, а також визначає економічні відносини між учасниками [25].

На думку різних дослідників, стратегію можна визначити як детальний план досягнення цілей організації. Наприклад, М. Мескон, М. Альберт і Ф. Хедоурі вважають стратегію комплексним, детальним планом, який забезпечує реалізацію місії організації і досягнення її цілей [58, с. 183]. К. Хаттен і М. Хаттен розглядають стратегію як засіб досягнення цілей [55, с. 64]. М. Портер запропонував концепцію портфеля життєвого циклу, яка пов'язує стратегічне фінансове становище компанії зі стадією розвитку виробничої галузі, в якій вона працює, незалежно від того, чи знаходиться вона у фазі зростання, зрілості чи занепаду [61, с. 62].

Фінансова стратегія узгоджується із загальною стратегією бізнесу та встановлює довгострокові фінансові цілі. Він визначає відповідні завдання та встановлює систему управління фінансовими ресурсами для сприяння ефективному використанню ресурсів і забезпеченню сталого зростання підприємства.

Методологічно механізм формування фінансової стратегії сталого розвитку базується на наступних положеннях.

1. У сфері стратегічного управління фінансова стратегія відіграє вирішальну роль і повинна розглядатися як невід'ємний компонент загальної корпоративної стратегії компанії. Щоб забезпечити безперебійну інтеграцію, до розробки фінансової стратегії слід підходити в тандемі з підготовкою та виконанням загальної стратегії.

2. Як функціональна стратегія фінансова стратегія відіграє життєво важливу роль у координації зусиль стратегічного управління. Фінансова діяльність є основним засобом ресурсного забезпечення загальної стратегії розвитку компанії, результатом якої є збільшення ринкової вартості.

3. Фінансова стратегія є важливим інструментом консолідації основних напрямів розвитку фінансової діяльності та функціональних стратегій в єдину корпоративну стратегію. Він є універсальним за своєю природою, оскільки є невід'ємною рисою кожної функціональної стратегії, а фінансові аспекти всіх функціональних стратегій і загальна стратегія є невід'ємними елементами фінансової стратегії.

4. Фінансова стратегія — це потужний інструмент, який використовується для ефективного управління змінами шляхом нейтралізації негативних факторів і активного використання позитивних. Його мета полягає в тому, щоб дати можливість компанії належним чином реагувати як на внутрішні, так і на зовнішні зміни у своїй фінансовій діяльності.

5. Фінансовий підхід для сталого зростання компанії вимагає адаптації як до внутрішніх, так і до зовнішніх змін. Це включає встановлення довгострокових фінансових цілей та впровадження механізму їх досягнення з урахуванням впливу соціальних, екологічних та економічних факторів.

Таким чином, щоб забезпечити зростання та процвітання бізнесу, має бути надійна фінансова стратегія. Ця стратегія має бути зосереджена на придбанні та ефективному використанні фінансових ресурсів, визначенні найбільш прибуткових інвестиційних можливостей і узгодженні фінансових рішень з ресурсами та репутацією підприємства. Ряд стратегій, які використовує компанія, є її «стратегічним набором», а фінансова стратегія сталого розвитку є однією з її функціональних стратегій. Таким чином, ключові характеристики фінансової стратегії сталого розвитку визначаються парадигмою стратегічного управління та її місцем у загальній стратегічній сукупності підприємства. Функціональний статус фінансового менеджменту є життєво важливим, оскільки він зосереджений на одному виді діяльності підприємства. Він забезпечує всебічне висвітлення фінансових аспектів діяльності компанії при встановленні конкретних довгострокових фінансових цілей. Вибір ефективних фінансових напрямків для досягнення цих цілей також є критичною функцією. Крім того, фінансова стратегія повинна адаптуватися до зовнішнього

середовища підприємства, яке постійно змінюється, щоб забезпечити його успіх. З цією метою необхідно внести зміни у формування та використання фінансових ресурсів, щоб адаптуватися до цих змін.

Таблиця 1.1

Пріоритетні напрями формування і реалізації фінансової стратегії стійкого розвитку підприємства

Складові фінансової стратегії	Пріоритетні напрями
1. Визначення місії	Установка на стійкий розвиток компанії на основі підтримки його вартості
2. Механізм забезпечення фінансової стратегії	Формування базису для вибору фінансової стратегії стійкого розвитку
Експрес-діагностика	Дослідження і аналіз сприятливих і несприятливих ситуацій, виявлення «вузьких місць»
Стратегічна діагностика	Формування інформаційної бази для оцінки потенціалу фінансово- економічної стійкості і вибору фінансової стратегії
Діагностика фінансової рівноваги	Визначення цільових параметрів фінансової рівноваги: ліквідності, рентабельності і фінансової стійкості
Діагностика ефективності фінансової діяльності	Комплексна оцінка ефективності фінансової діяльності
Фінансове планування	Побудова моделі фінансового планування
3. Процедури формування фінансової стратегії стійкого розвитку компанії	Вибір оптимальної фінансової стратегії стійкого розвитку компанії
Комплексна діагностика потенціалу фінансово- економічної стійкості	Інтегральна оцінка потенціалу фінансово- економічної стійкості
Оптимізація структури фінансових ресурсів, капіталу	Розрахунок оптимальної структури фінансових ресурсів, капіталу при різних варіантах фінансової стратегії
Вибір фінансової стратегії	Процедури вибору фінансової стратегії
4. Механізм реалізації фінансової стратегії стійкого розвитку компанії	Розробка стратегічного фінансового плану
Розробка стратегічного фінансового плану	Обґрунтування процедури складання стратегічного фінансового плану: прогнозного балансу, таблиць прогнозних показників фінансових результатів і грошових потоків
Прогнозування стійкого розвитку на основі стратегічної вартості	Процедури прогнозування стратегічної вартості компанії
Комплексна оцінка ризику	Оцінка ризику і зон синергетичного ефекту фінансової стратегії

Джерело: Бердар М.М. Фінансова стратегія стійкого розвитку підприємства і підходи до її обґрунтування. *Економіка та держава*. 2014. № 9. С.52-55.

Розробка фінансової стратегії тісно пов'язана з визначенням цілей і завдань підприємства, а також встановленням і підтримкою фінансових відносин з різними суб'єктами зовнішнього середовища, такими як фінансовий

ринок, органи державного регулювання, спеціалізовані фінансові установи та ділові партнери. Фінансові цілі підприємства можуть бути успішно досягнуті, коли ці відносини узгоджуються з його внутрішніми фінансовими можливостями, а також залишаються адаптованими до зовнішніх соціально-економічних вимог [53].

Колесніков А. [24, с.97] пропонує, щоб сталий розвиток не тільки відповідав принципам динамічної теорії, а й відповідав конкретним вимогам. При цьому має бути системний підхід до управління сталим розвитком всередині компанії, який включатиме: необхідно включити та розглянути оцінку задіяних процесів, важливо ретельно продумати стратегічний напрямок його розвитку. визначити подальші тактичних пріоритетів для сталого розвитку та здійснити оцінку сталості стратегічних і тактичних напрямків розвитку.

На думку Гусєва О. [15, с. 86], забезпечення зростання підприємства тісно пов'язане із впровадженням стратегічних змін. Це твердження свідчить про те, що спрямованість стратегічних змін виправдана отриманими доходами. Гончаренко О. наголошує на важливості створення механізму, що забезпечує сталий розвиток підприємства. Все більше уваги приділяється адаптивному управлінню, яке спрямоване на підвищення прозорості середовища. Основна мета — забезпечити оперативний перерозподіл ресурсів при мінімізації втрат. Окрім цього, щоб досягти стабільності, важливо визначити наступні блоки системи управління компанією: передбачення змін зовнішнього середовища, адаптація системи управління структурно і параметрично на основі прогнозної інформації, створення плану впровадження, який включає моделі планування та моделювання виконання стратегічних рішень, оцінка, аналіз діяльності компанії при реалізації визначеної стратегії та плану дій, перегляд умов планування у разі виявлення нестабільності показників з наступним переглядом, затвердженням та внесенням змін, аналіз реалізації та прийняття рішень [11, с. 133].

Одним із ключових способів, за допомогою яких сталий розвиток може вплинути на фінансову стратегію компанії, є скорочення її витрат. Компанії, які

впроваджують стійкі практики, такі як зменшення споживання енергії, використання відновлюваних джерел енергії та зменшення відходів, з часом, отримують значну економію коштів. Відповідно ці кошти можуть бути реінвестовані для росту та розширення діяльності компанії, а також одночасно досягатиметься ефект зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Сталий розвиток також може допомагати компаніям підвищити цінність бренду та репутацію, тобто сприяти приросту гудвілу. Споживачі все більше стурбовані екологічними та соціальними проблемами, і вони більш схильні підтримувати компанії, які демонструють прихильність до сталого розвитку. Таким чином, компанії, які застосовують стійкі практики, швидше за все, будуть більш привабливими для споживачів, що може призвести до збільшення обсягів виручки [50].

Інвестори також дедалі більше цікавляться сталим розвитком і частіше інвестують у компанії, які демонструють відданість екологічній та соціальній відповідальності. Відповідно з'являється доступ до нових джерел капіталу або можливість отримати більші обсяги ресурсів від існуючих джерел.

Регулюючі органи також приділяють все більшу увагу сталому розвитку та запроваджують нові правила та стандарти, спрямовані на сприяння екологічній та соціальній відповідальності. Таким чином, компанії, які впроваджують стійкі практики, з більшою ймовірністю будуть відповідати цим нормам, зменшуючи свій ризик регуляторного ризику.

Отже, сталий розвиток має вирішальне значення в контексті формування і реалізації фінансової стратегії компанії, оскільки пропонує збалансувати економічне зростання, соціальний розвиток і захист навколишнього середовища, створюючи нові можливості та усуваючи соціальну та економічну нерівність. Взаємодія з екологічним виміром зумовлює необхідність контролю змін у навколишньому середовищі, для оптимального використання і збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Пов'язаність з соціальним виміром потребує створення відповідних умов праці, справедливого розподілу

матеріальних благ між людьми, подолання бідності. А зв'язок з економікою вимагає реалізації екологічно чистого виробництва із забезпеченням зростання прибутків від господарської діяльності. Компанії, які віддають пріоритет сталому розвитку, можуть зменшити свої операційні витрати, покращити свою репутацію та імідж бренду, а також створити більш стійке та справедливе майбутнє для всіх.

1.2. Інституціональні основи соціально-відповідального підходу до розробки фінансової стратегії компанії

В останні роки концепція соціальної відповідальності набуває все більшого значення в діловому світі. Компанії визнають, що вони відіграють певну роль у просуванні сталого розвитку та сприянні добробуту суспільства в цілому. Це визнання призвело до появи соціально відповідального інвестування, яке зосереджується на інвестуванні в компанії, які мають позитивний вплив на суспільство та навколишнє середовище.

Соціально відповідальне інвестування (SRI) – це інвестиційний підхід, який об'єднує екологічні, соціальні та управлінські фактори (ESG) у процес прийняття інвестиційних рішень. Метою SRI є отримання фінансових прибутків із одночасним сприянням сталому розвитку та внеском у добробут суспільства в цілому.

Соціально відповідальний підхід до розробки фінансової стратегії компанії потребує міцної інституційної основи. Існує декілька ключових інституційних чинників, необхідних для розвитку соціально відповідального підходу.

Першим чинником є корпоративне управління, що являє собою систему правил, практик і процесів, за допомогою здійснюється керівництво та контроль компанії. Належний рівень корпоративного управління має важливе значення для розвитку соціально-відповідального підходу до фінансової стратегії. Це

пояснюється тим, що належне корпоративне управління гарантує відповідальність компанії перед зацікавленими сторонами, включаючи інвесторів, співробітників, клієнтів і широку спільноту [7].

Наступним чинником є регулювання, яке відіграє важливу роль у просуванні соціальної відповідальності в діловому світі. Регулювання може допомогти гарантувати, що компанії працюють відповідально та стабільно. Наприклад, нормативні акти можуть вимагати від компаній розкривати свою ефективність ESG, що може допомогти інвесторам приймати обґрунтовані рішення про те, куди інвестувати свої гроші.

Також для розвитку соціально-відповідального підходу до фінансової стратегії є важливими звітування та розкриття інформації. Компанії повинні розкривати інформацію про свою ефективність ESG чітко і прозоро, щоб стейкхолдери могли оцінювати компанію виходячи не лише із фінансових показників діяльності, а й з оцінки комплаєнс-контролю та дотримання концепції сталого розвитку.

Залучення зацікавлених сторін є також важливим чинником для розробки соціально відповідального підходу до фінансової стратегії. Компанії повинні взаємодіяти зі своїми зацікавленими сторонами, включаючи інвесторів, співробітників, клієнтів і ширшу спільноту, щоб зрозуміти їхні проблеми та пріоритети. Це може допомогти компаніям визначити сфери, де вони можуть позитивно вплинути на суспільство та навколишнє середовище. Слід зазначити, що попит інвесторів є ключовим рушієм розвитку соціально відповідального підходу до фінансової стратегії. Інвестори все частіше шукають можливості інвестувати в компанії, які мають позитивний вплив на суспільство та навколишнє середовище. Цей попит спонукає компанії застосовувати більш стійкі та відповідальні практики [20].

Інституційна підтримка соціально-відповідального підходу охоплює систему норм і організацій, які просувають і забезпечують дотримання принципів соціально-відповідальної поведінки на різних рівнях. ООН запровадила концепцію відповідального корпоративного громадянства в

глобальному масштабі через Глобальний договір, у якому тепер беруть участь компанії, трудові організації та групи громадянського суспільства з усього світу. Однак важливо зазначити, що Глобальний договір є добровільною ініціативою, а не регуляторним інструментом. Він не примушує до поведінки та не оцінює компанії, а натомість реалізує 10 принципів, пов'язаних із правами людини, трудовими відносинами, захистом навколишнього середовища та боротьбою з корупцією.

Європейська комісія прийняла стратегію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у 2011 році як частину стратегії «Європа 2020». Ця стратегія мала на меті заохотити компанії взяти на себе відповідальність за свій вплив на суспільство та навколишнє середовище, а також сприяти сталому зростанню та розвитку в Європейському Союзі. Стратегія КСВ включала кілька ключових цілей, таких як сприяння інтеграції КСВ у бізнес-операції та заохочення компаній до впровадження стійкої ділової практики. Також вона була спрямована на підвищення прозорості та підзвітності корпоративної звітності, на сприяння діалогу між бізнесом, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами [48].

Однією із організацій, що займаються питанням сталого розвитку є Рада зі стандартів інформації про клімат (CDSB). CDSB - це всесвітня організація, яка займається просуванням і розробкою стандартів корпоративної звітності про зміни клімату та екологічні проблеми. Організація була заснована в 2007 році, базується в Лондоні і має на меті заохотити компанії надавати прозору та достовірну інформацію про їхні екологічні показники, ризики та можливості у своїй фінансовій звітності. Це дозволяє компаніям краще керувати своїми екологічними ризиками та можливостями.

Організація виступає за інтеграцію кліматичних та екологічних ризиків у правила фінансової звітності та підтримує розробку політики та стимулів для заохочення компаній до розкриття більш повної та прозорої інформації про їхню екологічну ефективність. У зв'язку із цим, CDSB розробила набір стандартів звітності, відомий як CDSB Framework, який містить вказівки для компаній

щодо того, як розкривати інформацію про їхні екологічні показники та ризики. Набір стандартів узгоджується з іншими глобальними ініціативами звітності, такими як Глобальна ініціатива звітності (GRI) і Цільова група з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (TCFD), і широко визнана провідним стандартом кліматичної та екологічної звітності [48].

Загалом CDSB відіграє важливу роль у сприянні прозорості та підзвітності корпоративної звітності щодо фінансової інформації, пов'язаної з кліматом. Забезпечуючи чітку та послідовну структуру для звітування компаній про їхні кліматичні ризики та можливості, CDSB допомагає інвесторам приймати обґрунтовані рішення щодо довгострокової стійкості їхніх інвестицій.

Наступною організацією є Carbon Disclosure Project (CDP) - глобальна некомерційна організація, яка заохочує компанії розкривати інформацію про свій вплив на навколишнє середовище, зокрема про викиди вуглецю, використання води та ризики знищення лісів. Організація була заснована в 2000 році і з тих пір стала ключовим гравцем у просуванні екологічних методів ведення бізнесу та стимулюванні заходів щодо зміни клімату.

Щороку CDP збирає дані про навколишнє середовище від тисяч компаній у всьому світі та робить ці дані доступними для інвесторів, політиків та широкої громадськості. Компанії, які звітують про свої екологічні дані до CDP, оцінюються за результатами своєї діяльності, і ця інформація використовується для створення рейтингів та індексів, які допомагають інвесторам оцінити стійкість їхніх інвестицій.

Однією з ключових ініціатив CDP є його програма зі зміни клімату, яка спрямована на заохочення компаній звітувати про свої викиди вуглецю та розробляти стратегії зменшення свого вуглецевого сліду. Ця програма виявилася дуже успішною в підвищенні обізнаності про важливість заходів із захисту клімату та спонуканні компаній вживати заходів для усунення впливу на навколишнє середовище. Окрім своєї програми зі зміни клімату, CDP також проводить програми, спрямовані на безпеку води, ліси та сталість ланцюга поставок. Ці програми допомагають компаніям зрозуміти свій вплив на

навколишнє середовище та вжити заходів для зменшення впливу на навколишнє середовище [48].

Робоча група з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (TCFD) — міжнародна організація, заснована в 2015 році Радою з фінансової стабільності (FSB). Основна мета організації – сприяти кращому розкриттю компаніями фінансових ризиків, пов'язаних із кліматом, щоб допомогти інвесторам та іншим зацікавленим сторонам приймати обґрунтовані рішення.

Рекомендації TCFD організовані навколо чотирьох ключових областей: управління, стратегія, управління ризиками, а також показники та цілі. Організація заохочує компанії розкривати інформацію, пов'язану з їхніми структурами управління та процесами управління ризиками, пов'язаними з кліматом, а також їхніми стратегіями переходу до економіки з низьким вмістом вуглецю [48]. TCFD також рекомендує компаніям розкривати інформацію про свою практику управління ризиками, зокрема про те, як вони визначають і оцінюють ризики, пов'язані з кліматом, і як вони планують пом'якшити ці ризики. Нарешті, організація заохочує компанії встановлювати чіткі показники та цілі для зменшення свого вуглецевого сліду та переходу до більш стійкої бізнес-моделі.

Рекомендації TCFD були широко прийняті компаніями по всьому світу, а також інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Організація зіграла ключову роль у сприянні більшій прозорості та підзвітності стосовно фінансових ризиків, пов'язаних із кліматом, а також у допомозі перевести розмову про стійкість і кліматичні дії з нішевого занепокоєння на мейнстрімове питання.

Наступною організацією є Рада з фінансової стабільності (FSB) - міжнародна організація, яка була створена у 2009 році у відповідь на світову фінансову кризу. Основною метою організації є сприяння фінансовій стабільності та зниження ризику нової фінансової кризи шляхом координації зусиль різних державних установ та інших зацікавлених сторін у всьому світі.

FSB складається з представників різних урядових установ, центральних банків і міжнародних організацій, а очолює її керуючий Банком Англії. Робота організації організована за трьома основними напрямками: сприяння міжнародній фінансовій стабільності, координація програм регуляторних реформ, а також розробка та просування глобальних стандартів регулювання.

Однією з ключових функцій FSB є моніторинг та оцінка ризиків для глобальної фінансової системи, а також розробка та просування політики та практики, які зменшують ці ризики. Організація також працює над координацією зусиль різних державних установ та інших зацікавлених сторін у всьому світі, щоб сприяти більшій послідовності та ефективності у вирішенні цих ризиків [48].

FSB також відіграє важливу роль у розробці та просуванні глобальних стандартів регулювання, щоб забезпечити послідовне та ефективне регулювання та нагляд за фінансовими установами в усьому світі. Організація розробила кілька ключових наборів стандартів, у тому числі ті, що стосуються вимог до капіталу та ліквідності для банків, а також стандарти, пов'язані з наглядом за страховими компаніями та іншими фінансовими установами.

До системи норм, які просувають і забезпечують дотримання принципів соціально-відповідальної поведінки на різних рівнях, належать особливі стандарти обліку та звітності, які мають регулювати діяльність компаній у напрямку сталого розвитку та розкриття відповідної інформації у звітності.

Стандарт SA 8000 є стандартом сертифікації для виконання соціальної відповідальності з 9 питань: дитяча праця, примусова праця, охорона праці та безпека, свобода асоціацій, дискримінація, дисциплінарні стягнення, робочий час, компенсація та системи управління. ISO 9000, 9001 — це міжнародний стандарт, присвячений створенню системи управління якістю для внутрішніх процесів організації. ISO 26000 — це посібник із основних принципів соціальної відповідальності, що стосується основних тем і проблем соціальної відповідальності, а також методів інтеграції соціально відповідальної поведінки в стратегії, практику та процеси організації. ISO 14001 — це міжнародний

стандарт системи управління навколишнім середовищем, застосовний до всіх типів організацій. Його основна увага — визначити екологічні аспекти діяльності організації, відповідні методи захисту навколишнього середовища та оцінити найважливіші з цих методів [13].

Отже, інституційні основи соціально відповідального підходу до розробки фінансової стратегії компанії мають важливе значення для сприяння сталому розвитку та сприяння добробуту суспільства в цілому. Належне корпоративне управління, регулювання, звітність і розкриття інформації, залучення зацікавлених сторін і попит інвесторів є ключовими інституційними факторами, які необхідні для розвитку соціально відповідального підходу. Міжнародні організації активно впроваджують різні програми по дотриманню концепції сталого розвитку, та розкриття відповідної інформації у звітності компаній. Оскільки інвестори продовжують вимагати більш стійких і відповідальних методів, компанії, які застосовують соціально відповідальний підхід, ймовірно, матимуть хороші позиції для довгострокового успіху.

1.3. Збалансованість детермінантів фінансової стратегії як умова сталого розвитку компанії

Фінансова стратегія компанії має вирішальне значення для її успіху, оскільки вона відіграє життєво важливу роль у досягненні сталого зростання та розвитку. Фінансову стратегію компанії визначають різних детермінанти, які мають бути збалансованими для забезпечення сталого розвитку компанії.

Перш за все фінансова стратегія повинна бути узгоджена із загальною стратегією компанії. Фінансові ресурси, управління ризиками, фінансові показники та ринкові умови мають розглядатися в контексті стратегії компанії, оскільки загальна стратегія компанії формує основний напрям розвитку та задає тренд руху. Фінансові цілі компанії мають вирішальне значення для розробки її фінансової стратегії. Цілі мають бути реалістичними, досяжними та відповідати

загальній стратегії компанії. Фінансові цілі також мають узгоджуватися з цінностями та баченням компанії [14].

Фінансова стратегія компанії також повинна узгоджуватися з очікуваними змінами зовнішнього середовища. Детермінанти зовнішнього середовища включають прогнозований розвиток економіки країни та зміни ситуації на фінансовому ринку. Крім того, модель стратегічного фінансового становища компанії повинна враховувати можливі загрози зовнішнього середовища та ту нестабільність, яку воно несе. Кон'юнктура ринку є також важливою детермінантою фінансової стратегії. Компанія повинна враховувати ринкові умови, в яких вона працює, і відповідно коригувати свою фінансову стратегію. Це передбачає аналіз макроекономічного середовища, розуміння галузевих тенденцій та оцінку конкуренції [52].

Управління ризиками є важливим детермінантом фінансової стратегії. Компанія повинна ефективно управляти своїми ризиками, щоб забезпечити досягнення своїх фінансових цілей. Це передбачає виявлення, оцінку та пом'якшення ризиків, які можуть вплинути на фінансові показники компанії. Фінансові показники компанії є ключовим чинником її фінансової стратегії. Компанія повинна вимірювати та контролювати свої фінансові показники, щоб переконатися, що вона досягає своїх фінансових цілей. Це передбачає аналіз фінансової звітності, проведення аналізу фінансових показників і порівняння діяльності компанії з показниками її конкурентів [27].

Узгодженість фінансової стратегії компанії з її внутрішнім потенціалом має вирішальне значення для забезпечення сталого розвитку компанії. Обсяги, напрями і форми стратегії повинні бути взаємопов'язані зі здатністю компанії створювати внутрішні фінансові ресурси та організаційною структурою управління фінансами. Фінансова спроможність складається з раніше створених активів і ресурсів, які можуть бути використані для розширення спроможності в майбутньому [18].

Для забезпечення ефективної фінансової стратегії внутрішній баланс має вирішальне значення. Вона передбачає узгодження окремих цілей, стратегічних

норм і змісту фінансової політики з конкретними сторонами фінансової діяльності. Крім того, це передбачає забезпечення узгодженості заходів, вжитих для реалізації фінансової стратегії з точки зору напрямку та часу. Фінансова стратегія повинна збалансувати короткострокові та довгострокові цілі. У той час як короткострокові цілі важливі для задоволення миттєвих фінансових потреб, довгострокові цілі мають вирішальне значення для досягнення сталого зростання та розвитку [28].

Успіх фінансової стратегії залежить від кількох факторів, включаючи здатність залучати фінансові ресурси, ефективний інвестиційний портфель, а також організаційні та технічні можливості для виконання стратегії.

Фінансові ресурси, доступні компанії, є важливим фактором, що визначає її фінансову стратегію. Фінансові ресурси компанії включають її активи, зобов'язання та власний капітал. Компанія повинна збалансувати свої фінансові ресурси з фінансовими цілями, щоб розробити стійку фінансову стратегію. Економічна ефективність повинна охоплювати економічні, екологічні, соціальні та фінансові показники та оцінювати вплив фінансової стратегії на сталий розвиток і вартість компанії. Важливу роль також відіграють фактори неекономічної ефективності, такі як ділова репутація, фінансовий контроль і задоволеність менеджерів. Динамічний характер факторів зовнішнього середовища неминує впливає на внутрішнє середовище компанії, що відображається на механізмах її фінансового менеджменту [56].

Фінансова стратегія складається з кількох ключових компонентів, таких як формування фінансових ресурсів, інвестиції, забезпечення фінансової безпеки, структурна, податкова, кредитна стратегії. Головною метою фінансової стратегії є створення оптимальних за обсягом, складом і структурою фінансових ресурсів, необхідних компанії для досягнення довгострокових цілей.

Формування джерел фінансування є важливою частиною фінансової стратегії, оскільки воно спрямоване на формування необхідних активів для реалізації довгострокових економічних планів компанії. Стратегічні рішення,

завдання та цілі цього напрямку повинні узгоджуватися з корпоративною стратегією, зосереджуючись на фінансовому забезпеченні її реалізації.

Інвестиційна стратегія – ще один важливий компонент фінансової стратегії, який відіграє вирішальну роль у збільшенні ринкової вартості компанії, створенні стійких конкурентних переваг, забезпеченні динамічного зростання та диверсифікації її діяльності. Важливо виділити цю стратегію як окрему складову фінансової стратегії через її важливість у діяльності компанії. Інвестиційна стратегія визначає пріоритетний напрям і форму інвестиційної діяльності, характер формування інвестиційних ресурсів, послідовність етапів досягнення довгострокових інвестиційних цілей для забезпечення загального розвитку компанії. Економічна ефективність інвестиції залежить від її потенційної здатності генерувати дохід у вигляді збільшення інвестованого капіталу та інвестиційного прибутку [12,17]. Оцінка інвестиційного проекту дозволяє визначити його стратегічну цінність, тобто розглянути майбутні можливості компанії з огляду на реалізацію поточних проектів. На практиці стратегічне управління з одного боку та фінансове управління з іншого часто є паралельними та незалежними. Тому при розгляді інвестиційних проектів фінансовим менеджерам необхідно рівноправно брати участь у формуванні їх змісту. Цьому сприяє процесно-орієнтована структура компанії, згідно з якою ієрархія функціональних відділів замінюється ієрархією між функціональних бізнес-процесів [3].

Прагнення до фінансової безпеки — це багатогранний підхід, який передбачає управління фінансовими ризиками, структурою капіталу та грошовими потоками. Для досягнення фінансового балансу під час стратегічного розвитку важливо встановити та підтримувати ключові параметри за допомогою систем управління фінансовими ризиками. Протягом реалізації фінансової стратегії необхідний постійний моніторинг ризиків для внесення необхідних коригувань. Водночас податкова стратегія зосереджена на оптимізації загального податкового навантаження та зниженні податкових ризиків за допомогою політики податкового обліку та мінімізації податкових

ризиків. Крім того, кредитна стратегія передбачає оцінку зовнішнього боргового фінансування, вибір відповідних стратегій позикових ресурсів та визначення стійких джерел фінансування [8].

Особливу увагу слід приділити вибору ефективних фінансових інструментів, розробці стратегії виведення боргових цінних паперів на фондовий ринок та обґрунтуванню емісії цінних паперів. При формуванні фінансової стратегії найкраще виділити стратегічну складову, яка відображає зміни в структурі стратегічного управління фінансовою діяльністю, структурну стратегію [3]. Вона передбачає розв'язання задачі оптимізації структури активів і капіталу, пов'язаної з кредитно-інвестиційною стратегією, через вартість авансованих компанії коштів, та задачі оптимізації структури розподілу прибутку, яка стосується дивідендів і податку. політики. У рамках стратегій підвищення якості управління фінансовою діяльністю слід приділити увагу формуванню політики формування фінансової структури. Найбільш ефективним способом реалізації фінансової стратегії є створення системи центру фінансової відповідальності. Це забезпечує гнучку адаптивність фінансової стратегії до змін і можливість застосування сучасних методів стратегічного фінансового планування.

Отже, фінансова стратегія повинна враховувати фінансові цілі, ресурси, управління ризиками, фінансові показники та ринкові умови. Фінансова стратегія має бути узгоджена з стратегією компанії, збалансувати короткострокові та довгострокові цілі, ефективно управляти ризиками, вимірювати та контролювати фінансові показники та адаптуватися до мінливих ринкових умов. Саме збалансованість детермінант фінансової стратегії забезпечить сталий розвиток компанії.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ

2.1. Основи управління вартістю компанії в контексті її сталого розвитку

Управління вартістю компанії в контексті сталого розвитку передбачає збалансування економічних, соціальних і екологічних міркувань для створення довгострокової цінності для всіх зацікавлених сторін. Цей підхід передбачає, що компанії зобов'язані не лише отримувати прибуток, але й робити внесок у суспільство та зберігати планету для майбутніх поколінь.

Коли справа доходить до оцінки потенційних інвестицій, надається часто перевага доходному підходу через його зосередженість на майбутніх грошових потоках, а не просто на сукупності активів. Цей підхід визнає, що кінцевою метою будь-якої діяльності компанії є отримання прибутку. Він використовує різні методи для оцінки вартості прибуткової компанії або нерухомості шляхом конвертації очікуваних економічних вигод. Однак ключовий принцип доходного підходу залишається незмінним: інвестори готові платити за компанію лише на основі поточної вартості її майбутніх грошових потоків[1]. Дохідний підхід спирається на концепції заміщення та очікування та реалізується за допомогою низки методів оцінки витрат, які визначають очікуваний дохід, який можна отримати від оцінюваного активу. Дохідний підхід є поширеним методом оцінки більшості діючих компаній з урахуванням специфіки діяльності в отриманні майбутнього доходу. Популярність цього підходу пояснюється його акцентом на очікуваному майбутньому доході, який компанія може забезпечити своїм власникам. Дохідний підхід пропонує кілька методів оцінки існуючих компаній, включаючи метод дисконтування грошових потоків і метод капіталізації доходу.

Для оцінки вартості компанії часто використовується витратний підхід, який передбачає розрахунок витрат на будівництво, переобладнання та демонтаж майна з урахуванням усіх форм зносу. Цей метод враховує всі фактичні витрати, пов'язані з експлуатацією нерухомості та оцінкою всіх активів компанії, включаючи нематеріальні активи, будівлі, машини, обладнання, запаси, дебіторську заборгованість та фінансові інвестиції. Поточна вартість зобов'язань компанії потім віднімається від загальної суми, щоб визначити вартість власного капіталу[16]. Для розрахунків використовується фінансова звітність компанії з дати оцінки або останньої звітної дати.

Порівняльний (ринковий) метод оцінки компанії - це метод, заснований на принципі заміщення - якщо вартість об'єкта нерухомості перевищує вартість придбання аналогічного об'єкта з аналогічними показниками, покупець не захоче купувати об'єкт [38]. Порівняльний метод оцінки компанії заснований на порівнянні вартості її активів з аналогічними ринковими активами. Цей підхід базується на вільній ринковій інформації, представленій узгодженою ціною купівлі-продажу подібних компаній або їхніх акцій (часток). Порівняльний метод заснований на принципі заміщення, який стверджує, що вартість компанії не може суттєво відрізнятись від вартості іншої компанії з такою ж корисністю для потенційного покупця. Тобто покупець не буде купувати товар, якщо його вартість перевищує вартість придбання аналогічного товару з такою ж корисністю на ринку.

Індикатор вартості є основним стратегічним орієнтиром розвитку компанії, на основі якого можна скоординувати всі цілі компанії, а зусилля сконцентрувати на ключових факторах створення вартості. Крім того, цей підхід може встановити зв'язок між компанією, її стратегією та її вартістю на ринку капіталу.

Розглядаючи вартісно-орієнтований підхід (VBM) до управління компанією, важливо виділити три його ключові компоненти: процес створення вартості, безпосереднє вартісно-орієнтоване управління та вимірювання

вартості [30]. Перший компонент охоплює загальний набір факторів, які сприяють формуванню вартості, і специфічні аспекти функціонування компанії, які впливають або можуть вплинути на обсяг створеної вартості. Друга складова полягає в тому, що даний підхід передбачає створення організаційної структури, корпоративної культури та управлінського підходу, які забезпечують оптимальний менеджмент. Третій компонент, вимірювання витрат, включає методологію оцінки витрат, специфікацію цільового показника та врахування потенційних змін у внутрішніх і зовнішніх умовах роботи з часом.

Перевагами вартісно-орієнтованого управління є відповідність інтересам власників, оскільки зростання компанії призведе до збільшення отриманого прибутку, прийняття управлінських рішень з урахуванням інтересів інших зацікавлених сторін для забезпечення зростання компанії, оцінка вартості здійснюється для вимірювання ефективності управління компанією, сприяє зростанню інвестиційної активності та конкурентоспроможності компанії, оскільки для розширення та розвитку необхідне залучення капіталу [16]. Вартісно-орієнтований метод дозволяє здійснити аналіз та оцінити ефективність управління компанією із урахуванням всіх змін за умови ідентифікації та оцінки

факторів створення вартості.

Рис. 2.1. Модель управління компанією на основі VBM [19]

Концепція вартісно-орієнтованого управління у контексті сталого розвитку відрізняється від класичної орієнтованістю на підхід до управління вартості на основі вартості для зацікавлених сторін та наявності стратегічних орієнтирів, які забезпечуватимуть сталий розвиток компанії (рис. 2.2).

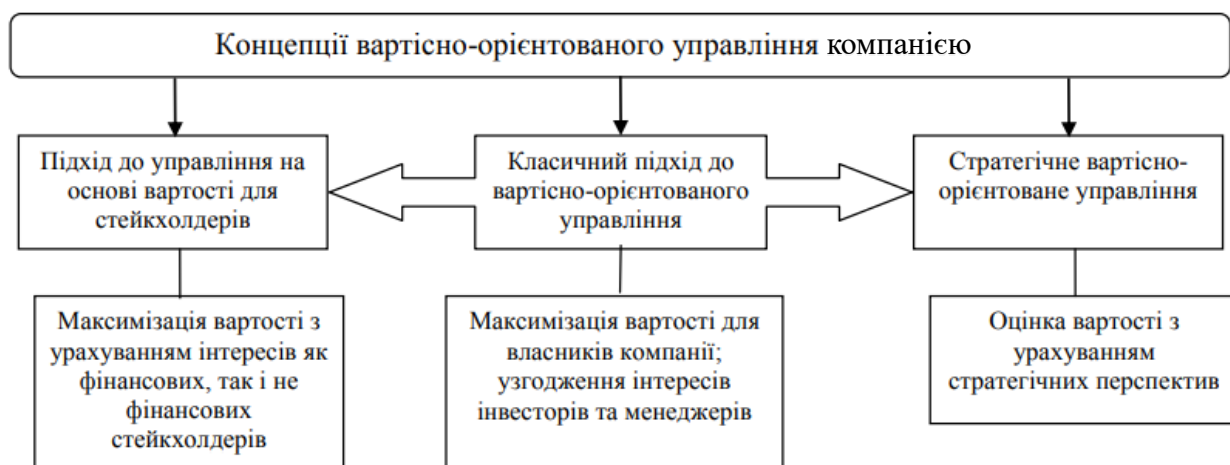

Рис. 2.2. Напрямки вартісно-орієнтованого підходу до управління компанією [19]

Існує два основних підходи до впровадження вартісно-орієнтованої системи управління в компанії: один базується на видах діяльності, а інший – на функціях управління. Перший підхід передбачає інтеграцію системи управління витратами в загальну систему управління компанією, включаючи такі її підсистеми, як операційна, фінансова та інвестиційна діяльність. Такий підхід забезпечує перевагу відокремлення та зосередження на управлінні кожним елементом на основі принципів управління витратами, включаючи інноваційну діяльність. Однак такий підхід може не гарантувати комплексної реалізації вартісно-орієнтованого підходу та встановлення зростання вартості як стратегічної мети розвитку всього компанії, що може знизити загальну ефективність підходу. Другий підхід, навпаки, передбачає інтеграцію вартісно-орієнтованого підходу в усі функції управління компанією, включаючи планування, організацію, мотивацію та контроль. Цей підхід є більш доцільним, оскільки він використовує підхід, орієнтований на цінності, як основоположну

концепцію для всього компанії, і має бути реалізований через усі функції управління. Така модель управління компанією, заснована на реалізації цінності зацікавлених сторін орієнтований підхід як концептуальна основа був би більш ефективним у досягненні стратегічної мети зростання вартості.

Вартісно-орієнтований підхід в управлінні вимірюється за допомогою різних показників: економічна додана вартість (EVA), ринкова додана вартість (MVA), прибутковість інвестицій (CFROI), додана акціонерна вартість (SVA), додана грошова вартість (CVA) або залишковий грошовий потік (RCF).

Ринкова додана вартість (MVA) є одним із найбільш часто використовуваних методів оцінки вартості компанії. Як міру створення вартості методологія розглядає ринкову капіталізацію та ринкову вартість боргу компанії.

Наступним показником оцінки вартості компанії є економічна додана вартість (EVA). З фінансової точки зору показник EVA характеризує якість управлінських рішень, що особливо важливо для розвитку керуючих компаній. Особливістю даного показника є те, що він враховує вартість вкладеного капіталу, який було використано для отримання фінансового результату.

Показник доданої вартості акціонерів (SVA) відображає зростання власного капіталу і визначається як різниця між оціночною вартістю власного капіталу та його балансовою вартістю. Використання SVA надає більш детальне розуміння ефективності управління, ніж простий аналіз грошових потоків. Відстежуючи додану вартість з року в рік, цей підхід дає змогу зрозуміти вплив дій керівництва з часом. Крім того, метод SVA враховує додану вартість нових інвестицій у тому самому році, коли вони були зроблені, на відміну від методу EVA [51].

Наступним показником є CFROI, який враховує інфляцію, виражаючи грошові потоки, створені наявними та майбутніми активами та початковими інвестиціями, у поточних цінах. Недоліком CFROI є те, що його результат є не точним значенням згенерованої вартості, а скоріше порівняльним показником. Індикатор CFROI є складним показником для розрахунку, і існують проблеми з

визначенням усіх грошових потоків, створених від поточних і майбутніх активів.

Залишковий грошовий потік (RCF) є показником створення вартості інвестиції та також відомий як грошова додана вартість (CVA). Залишковий грошовий потік розраховується шляхом різниці між чистими скоригованими грошовими потоками за період та вартістю капіталу. На відміну від CFROI, він враховує витрати на залучення та обслуговування капіталу з різних джерел, включаючи середньозважену вартість капіталу [38].

Вибір показників для оцінки процесу управління компанією обумовлюється наявністю відповідних даних для розрахунку та можливості практичного застосування показника. Проте слід зазначити, що показники не є універсальними та єдиними критеріями для оцінки управління вартістю. Необхідно здійснювати комплексний аналіз показників, а також визначити фактори, що обумовлюють зміну вартості компанії та її розвиток.

Концепція ціннісно-орієнтованого менеджменту в українських компаніях залишається здебільшого теоретичною і ще має бути широко втілена на практиці. Впровадженню успішних іноземних підходів у цій сфері заважає низка перешкод. До них належать усталені управлінські та аналітичні традиції, недостатньо розвинені системи фінансового планування, слабкі зв'язки між фінансовим і маркетинговим плануванням, а також неадекватні системи внутрішнього управлінського обліку, які ускладнюють розподіл даних за бізнес-сегментами, окремими рівнями управління та центрами відповідальності та функціями. Крім того, існує брак культури аналізу господарських процесів, що ще більше гальмує прогрес у цій сфері [19]. Щоб повністю зрозуміти, як створюється вартість компанії, необхідно розглянути всі аспекти діяльності, включаючи зовнішні та внутрішні ризики. Це вимагає аналізу як зовнішнього середовища, так і самої компанії, включаючи фінансовий стан, репутацію, якість управління та корпоративне управління. Підхід до управління, орієнтований на цінності, має вирішальне значення для досягнення цього, приділяючи увагу аналізу фінансових показників і сприяючи корпоративній культурі, коли кожен

працівник, незалежно від посади, прагне максимізувати ринкову вартість компанії. Віддаючи пріоритет управлінню, орієнтованому на вартість, компанії можуть оптимізувати свої фінансові ресурси та підвищити процвітання своїх власників шляхом максимізації ринкової вартості. Такий підхід сприяє створенню передумов для загального успіху.

Управління вартості компанії в умовах сталого розвитку має містити наступні складові. Перш за все це розробка стратегії сталого розвитку: стратегія сталого розвитку має окреслювати цілі, пріоритети та плани дій компанії для сталого розвитку. Вона має відповідати місії та цінностям компанії, а також очікуванням зацікавлених сторін. По-друге, має відбуватися взаємодія із зацікавленими сторонами, включаючи клієнтів, співробітників, постачальників, інвесторів і спільноти, оскільки це має вирішальне значення для розуміння їхніх перспектив, потреб і очікувань. Ця взаємодія може допомогти розробити стратегію сталого розвитку компанії та забезпечити, щоб вона реагувала на занепокоєння зацікавлених сторін [22].

Важливим аспектом є вимірювання ефективності сталого розвитку та звітування про нього. Компанії повинні встановити ключові показники ефективності для вимірювання ефективності сталого розвитку, наприклад енергоефективності, використання води, зменшення відходів і викидів парникових газів, рівень соціальних гарантій працівникам, тощо. Регулярне звітування про показники сталого розвитку може допомогти продемонструвати прихильність компанії до сталого розвитку та забезпечити прозорість для зацікавлених сторін.

Окрім цього, сталий розвиток має бути інтегрований у всі аспекти процесів прийняття рішень у компанії, включаючи розробку продукту, управління ланцюгом постачання та інвестиційні рішення. Ця інтеграція може допомогти визначити можливості для створення цінності за рахунок сталого розвитку та пом'якшити ризики, пов'язані з нестабільною практикою. Культуру сталого розвитку слід розвивати в усій організації, при цьому лідерство задає тон, а співробітники залучаються та мають повноваження робити внесок у

сталий розвиток. Ця культура може допомогти впровадити стійкість компанії та сприяти створенню довгострокової вартості компанії.

Отже, основи управління вартістю компанії відіграють важливу роль у її стійкому розвитку. Управління вартістю компанії означає ухвалення раціональних рішень, спрямованих на збільшення її вартості у довгостроковій перспективі. Основи управління вартістю компанії включають такі компоненти, як управління активами і пасивами, управління фінансовими ризиками і управління капіталом. Кожен із цих компонентів є важливим елементом управління вартістю компанії та потребує професійного підходу та навичок. Управління вартістю компанії має базуватися на принципах сталого розвитку. Компанія має прагнути сталого розвитку, враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти своєї діяльності. У цьому контексті управління вартістю компанії має сприяти зростанню її вартості не лише у фінансовому, а й у соціальному та екологічному вимірах.

2.2. Оцінка фінансового потенціалу компанії

Досягнення компанією високих фінансово-економічних результатів діяльності є неможливим без оцінки фінансового потенціалу компанії, важливість якої полягає в підтримці належного рівня фінансової стійкості та впровадженні превентивних заходів настання фінансової кризи компанії, визначенні можливостей та сильних сторін, які можна використати для підвищення ефективності діяльності компанії.

Для оцінки фінансового потенціалу компанії використовують різні підходи:

- 1) ресурсний – здійснюється оцінка обсягів, структури, джерел формування фінансових ресурсів компанії, які забезпечують фінансову стійкість;

- 2) результативний – здійснюється аналіз та оцінка фінансових результатів діяльності компаній, рентабельності залучених ресурсів;
- 3) порівняльний – передбачає оцінку фінансового потенціалу шляхом порівняння із іншою аналогічною компанією;
- 4) факторний – полягає у аналізі та оцінці факторів, які впливають на фінансовий стан компанії;
- 5) інтегральний – полягає у розрахунку та оцінці інтегрального показника, який враховує різні показники фінансової стійкості та результатів діяльності компанії;
- б) коефіцієнтний – полягає у розрахунку системи коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість та потенціал компанії [21,35].

Щоб оцінити фінансові можливості компанії, важливо проаналізувати джерела фінансування та їх розподіл. Наступним кроком є оцінка ефективності використання фінансових ресурсів за системою критеріїв, яка включає ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, прибутковість та ділову активність. Розрахунок відносних показників для кожного напряму дозволяє визначити ступінь використання ресурсів і виявити потенційні напрямки зростання.

Для розгляду комплексної оцінки фінансового потенціалу компанії використано систему показників (Додаток А), яка складається із наступних груп показників оцінки фінансового потенціалу: показники фінансової результативності, платоспроможності й ліквідності, фінансової стійкості, формування власних фінансових ресурсів, формування позикових фінансових ресурсів, інвестиційного забезпечення. Для обраних показників позитивною є тенденція до збільшення, тобто вони є стимуляторами [5,32,33].

Перша група показників характеризує потенціал фінансової результативності, і базується на показниках фінансового результату компанії (валовому прибутку та чистому прибутку). У 2019 та 2021 роках спостерігається від'ємне значення показників збитку на одного працівника, рентабельності активів, оскільки фінансовим результатом компанії є збиток (Табл. 2.1.).

Причиною збиткової діяльності компанії ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2019 році є підвищення витрат на оплату праці на 43,7%, які досягли значення 205 803 тис грн, а також зростання амортизаційних відрахувань на 71,5%, які досягли значення 99 142 тис грн у 2019 році. Значне зростання амортизаційних відрахувань відбулося за рахунок придбання та списання нематеріальних активів у цьому періоді. Збитковість компанії у 2021 році зумовлена зростанням собівартості швидшими темпами ніж зростання чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг (зростання собівартості складає 23,7%, а виручки 16,8%). Збільшення собівартості продукції зумовлене зростанням витрат на сировину та матеріали, а також незначним зростанням амортизаційних витрат та вартості комунальних послуг.

При цьому спостерігається позитивна тенденція у 2020 році, оскільки показники фінансової результативності компанії мають одні із найвищих значень протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.1

**Показники потенціалу фінансової результативності ПрАТ
«Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.**

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Прибуток (збиток) на одного працівника, млн грн	30,97	24,31	- 22,63	35,83	- 18,38
Коефіцієнт трансформації	2,72	2,17	2,08	2,19	2,34
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,19	0,15	0,14	0,15	0,10
Коефіцієнт рентабельності активів	0,08	0,04	- 0,04	0,05	- 0,02
Валовий прибуток, млн грн	294,17	261,60	247,36	302,14	233,79
Чистий прибуток, млн грн	42,55	34,81	- 33,80	48,37	- 23,31

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Наступною групою показників є показники оцінки потенціалу платоспроможності та ліквідності, які характеризують здатність компанії вчасно і у повному обсязі здійснювати розрахунки за зобов'язаннями.

Таблиця 2.2

**Показники потенціалу платоспроможності й ліквідності ПрАТ
«Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.**

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021

Коефіцієнт покриття	0,93	1,08	1,03	0,78	0,62
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,03	0,03	0,03	0,02
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0,59	0,68	0,69	0,45	0,39
Чистий рух коштів компанії, млн грн	13,46	- 10,65	2,44	1,06	1,27

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Протягом досліджуваного періоду компанія ПрАТ «Тернопільський молокозавод» більше половини поточних зобов'язань покривалося мобільними, ліквідними активами, а у 2018-2019 роках оборотні активи компанії перевищували поточні зобов'язання. Компанія має досить низькі показники абсолютної ліквідності, оскільки на дату балансу зберігає не значні обсяги грошових коштів, проте чистий рух грошових коштів, який є одним із показників ефективності управління діяльністю компанії має позитивне значення, окрім 2018 року. Наявність від'ємного грошового потоку зумовлена суттєвими витратами на придбання необоротних активів та витратами на погашення позик та сплату відсотків. Загалом динаміка показників демонструє тенденцію до зниження, але значення показників залишаються на допустимому рівні.

Третьою групою є показники оцінки потенціалу фінансової стійкості компанії, які характеризують рівень залучення позикового капіталу і здатності компанії обслуговувати цей борг.

Таблиця 2.3

Показники потенціалу фінансової стійкості ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт автономії	0,53	0,52	0,47	0,47	0,41
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,13	1,09	0,88	0,88	0,69
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	- 0,38	- 0,37	- 0,46	- 0,43	- 0,60
Власний оборотний капітал, млн грн	-153,69	-159,61	-185,70	-194,51	-253,62

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Динаміка коефіцієнту автономії протягом 2017-2021 року має тенденцію до незначного зниження, оскільки компанія активно використовує кредитні кошти, та постійно погашає і отримує нові як довгострокові, так і короткострокові позики. Проте значення цього показника наближене до

нормативного 0,5. Коефіцієнт фінансової стійкості демонструє зростання частки залученого капіталу, особливо у 2021 році, коли показник досяг найнижчого значення 0,69 за досліджуваний період. Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує ступінь мобільності власних коштів компанії. Протягом 2017-2021 року даний показник компанії ПрАТ «Тернопільський молокозавод» має від'ємне значення, аналогічно до показника власного робочого капіталу, який лежить в його основі. Проте як свідчать дані інших показників, компанія має можливість залучати позикові кошти та обслуговувати свої боргові зобов'язання.

Наступною групою є показники оцінки потенціалу формування власних фінансових ресурсів, які характеризують можливість формування та ефективність використання власних коштів компанією. Протягом 2017-2021 років відбувається зростання коефіцієнту оборотності власного капіталу, що свідчить про ефективність управління у сфері використання власних коштів компанії. Проте у 2019 і 2021 роках спостерігається від'ємна рентабельність власного капіталу за рахунок отримання збитку, причини виникнення якого було описано раніше. Коефіцієнт капіталізації прибутку свідчить про те, що протягом 2017-2021 років відбувалося реінвестування отриманих прибутків/збитків у компанію. Отримані кошти спрямовувалися у тому числі на придбання необоротних активів, що створює перспективи розвитку компанії.

Таблиця 2.4

**Показники потенціалу формування власних фінансових ресурсів
ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.**

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,66	4,12	4,19	4,68	5,33
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,16	0,08	- 0,08	0,11	- 0,05
Коефіцієнт капіталізації прибутку	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Власний капітал, млн грн	399,92	434,72	400,92	449,29	423,44

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Наступною групою є показники оцінки потенціалу формування позикових фінансових ресурсів, які свідчать про можливість та ефективність використання

боргового фінансування діяльності компанії. Протягом 2017-2021 року спостерігається зменшення оборотності кредиторської заборгованості, оскільки компанія залучає довгострокові кредити банків для фінансування своєї діяльності. Зменшення значення даного показника не є негативною тенденцією, оскільки компанія витрачає кошти не лише для покриття поточних витрат, а також для розширення та оновлення основних засобів, які генерують грошові потоки. Рентабельність позикового капіталу має від'ємні значення у 2019 та 2021 році аналогічно до рентабельності власного капіталу у зв'язку із отриманням збитку, як результату фінансової діяльності компанії.

Таблиця 2.5

**Показники потенціалу формування позикових фінансових ресурсів
ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр**

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,16	8,66	8,16	6,28	5,21
Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу	0,24	0,19	- 0,15	0,18	- 0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,51	0,58	0,62	0,42	0,39

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Останньою групою є показники потенціалу інвестиційного забезпечення, які характеризують наявність і доступність фінансових ресурсів компанії. Першим показником є чистий грошовий потік, який характеризує обсяг формування власних фінансових ресурсів компанії за рахунок внутрішніх джерел. Протягом 2017-2021 років значення даного показника є позитивним, але у 2021 році спостерігається значне його зниження до 86,57 млн грн за рахунок зниження обсягу чистого руху грошових коштів внаслідок погашення позик у цьому періоді. Наступним показником є коефіцієнт інвестування, який показує достатність власного капіталу для покриття необоротних активів і можливості його використання для формування оборотних активів. Протягом досліджуваного періоду значення даного показника для ПрАТ «Тернопільський молокозавод» знаходиться в межах 0,63-0,73, що свідчить про досить значне покриття необоротних активів. З одного боку економічно доцільним значенням

даного показника прийнято вважати значення більше 1, але на практиці більшість компаній не формують значні обсяги власного капіталу, а використовують залучені кошти для забезпечення діяльності. Також для оцінки потенціалу інвестиційного забезпечення було розраховано коефіцієнт Бівера, який використовується для визначення ймовірності банкрутства. Протягом досліджуваного періоду (за винятком 2019 і 2021 років, протягом яких компанія отримала збиток від діяльності) значення коефіцієнту Бівера відповідало рекомендованому 0,17-0,4. Таким чином, аналіз показників демонструє, що компанія має потенціал інвестиційного забезпечення і навіть за умови отримання збитку у певні періоди своєї діяльності, здатна здійснювати інвестиції для забезпечення сталого розвитку компанії.

Таблиця 2.6

**Показники потенціалу інвестиційного забезпечення ПрАТ
«Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.**

Показник	За рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Чистий грошовий потік, млн грн	124,96	114,06	113,79	137,40	86,57
Коефіцієнт інвестування	0,72	0,73	0,68	0,70	0,63
Коефіцієнт Бівера	0,26	0,23	0,06	0,22	0,08

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Для можливості порівняння кожний розрахований показник (Додаток Б) було визначено зважене значення – максимальному показникові за 2017-2021 роки присвоєно значення 1 або для від’ємних показників -1, і на основі відношення визначено зважені значення інших показників. Динаміку розрахованих інтегральних показників зображено на рис 2.3. – спостерігається тенденція до погіршення рівня показників протягом 2018-2019 років та у 2021 році.

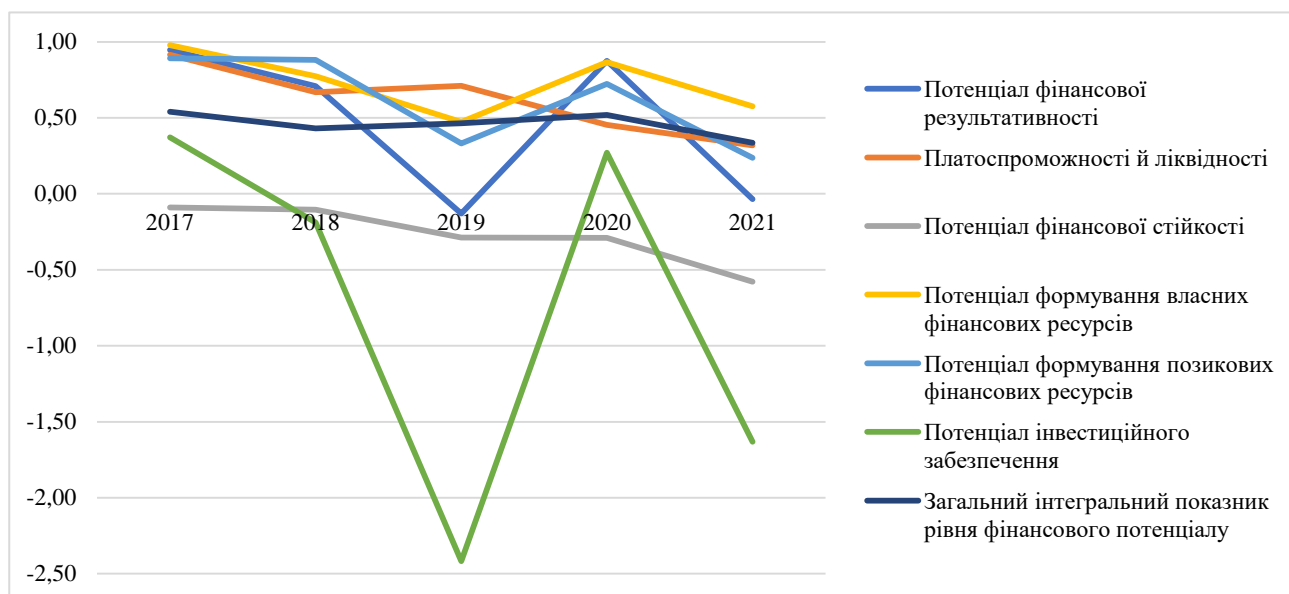

Рис. 2.3. Динаміка інтегральних показників оцінки фінансового потенціалу ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 роках

Джерело: складено автором на основі [39-43].

Для розрахунку інтегрального показника кожної складової присвоєно оцінку вагомості кожного показника, а сам інтегральний показник розраховано як середньозважене значення показників у межах групи. Загальний інтегральний показник для оцінки рівня фінансового потенціалу компанії розраховано як середнє геометричне показників кожної групи (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Результати розрахунку інтегральних групових показників та загального інтегрального показника фінансового потенціалу ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 рр.

Показник	За рік					Відхилення 2021/2017 рр.
	2017	2018	2019	2020	2021	
Потенціал фінансової результативності	0,95	0,71	-0,13	0,87	-0,03	-0,98
Платоспроможності й ліквідності	0,92	0,67	0,71	0,45	0,32	-0,60
Потенціал фінансової стійкості	-0,09	-0,10	-0,29	-0,29	-0,58	-0,49
Потенціал формування власних фінансових ресурсів	0,98	0,77	0,47	0,87	0,60	-0,38
Потенціал формування позикових фінансових ресурсів	0,89	0,88	0,33	0,72	0,24	-0,65
Потенціал інвестиційного забезпечення	0,97	0,93	0,70	0,93	0,63	-0,34
Загальний інтегральний показник рівня фінансового потенціалу	0,64	0,56	0,38	0,64	0,29	-0,35

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].

Для визначення рівня фінансового потенціалу компанії використано шкалу, описану у табл 2.8. Найбільше значення інтегрального показника фінансового потенціалу ПрАТ «Тернопільський молокозавод» складає 0,64 у 2017 та 2020 роках та відповідає середньому рівню фінансового потенціалу компанії. У 2018 та 2019 році показник відповідає низькому рівню із наближенням до середнього та дуже низького відповідно, оскільки має значення 0,56 та 0,38 відповідно. Проте у 2021 році значення становить 0,29 та відповідає дуже низькому рівню фінансового потенціалу компанії. Однак, компанія ПрАТ «Тернопільський молокозавод» є досить відомою та входить у десятку найбільших виробників молочної продукції в Україні, активно розширює свої виробничі потужності з урахуванням ESG-практик.

Таблиця 2.8

Шкала визначення рівня фінансового потенціалу компанії за пропонованою методикою

Рівень фінансового потенціалу	Значення інтегрального показника	Характеристика
Високий	0,90 і більше	Високий рівень фінансового потенціалу компанії, що дає змогу забезпечити його фінансову стійкість, прибутковість та можливість розвитку
Середній	0,60-0,89	Рівень фінансового потенціалу перебуває в допустимих межах, що уможливорює нормальні параметри його функціонування. Однак можуть виникнути труднощі з модернізацією виробництва, що створює загрози розширеному відтворенню і прибутковості та стійкості функціонування компанії в майбутньому
Низький	0,35-0,59	Рівень фінансового потенціалу компанії недостатній для здійснення розширеного відтворення і забезпечення стійкого функціонування, проте існують можливості зміни параметрів функціонування на краще у разі зміцнення відповідних функціональних складових фінансового потенціалу
Дуже низький	0-0,34	Рівень фінансового потенціалу компанії не забезпечує нормального функціонування виробництва, і компанія потребує модернізації у зв'язку із загрозою збитковості та банкрутства. Рівень фінансового потенціалу генерує критичні загрози існуванню компанії як соціально-економічної системи

Джерело: Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. *Scientia·fructuosa* (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету). 2022. № 142(2). С. 36–47.

Отже, було здійснено оцінку фінансового потенціалу компанії ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 роках – показники компанії відповідають здебільшого низькому рівню фінансового потенціалу, а у 2019 і 2021 році спостерігається погіршення показників за рахунок отримання збитку, як фінансового результату діяльності, зростання обсягів позикових коштів, у тому числі довгострокових, зростанню витрат на придбання необоротних активів, погашення позик, оплати праці. Проте аналіз показників свідчить, що компанія активно вкладає кошти для створення необоротних активів, які генерують грошові потоки, має можливість залучати додатково позикові кошти та загалом має потенціал інвестиційного забезпечення.

2.3. Стратегічні орієнтири фінансової успішності компаній в умовах сталого розвитку

Важлива роль у забезпеченні ефективності фінансового управління компанії відводиться стратегічному аналізу. Щоб досягти фінансового успіху в умовах сталого розвитку, компаніям необхідно прийняти стратегічний підхід, який інтегрує стійкість у бізнес-практику.

Фінансова успішність компанії – це здатність компанії створювати прибуток, управляти ресурсами та ризиками та підвищувати вартість для своїх акціонерів. В умовах сталого розвитку, коли стає все більш важливим враховувати фактори соціальної відповідальності та навколишнього середовища, стратегічні орієнтири компанії на фінансову успішність стають ще складнішими та потребують збалансованого підходу.

Одним із найважливіших стратегічних орієнтирів фінансової успішності компаній є досягнення фінансової стійкості. Фінансова стійкість – це здатність

компанії до збереження фінансової стабільності протягом тривалого часу. Для досягнення цього орієнтиру необхідно мати достатній обсяг власних коштів, а також керувати довгостроковими зобов'язаннями, такими як кредити та позикові кошти [36]. Компанії також повинні прагнути постійного збільшення своєї рентабельності, що дозволить їм інвестувати у майбутнє та розвиватися.

Відповідно до аналізу показників фінансового потенціалу та даних звітності ПрАТ «Тернопільський молокозавод», компанія має достатній обсяг власних ресурсів та використовує можливість залучення позикових коштів, у тому числі довгострокових. В умовах сталого розвитку компаній важливо мати ефективну систему управління ризиками. Ризики можуть бути пов'язані з різними факторами, такими як економічна нестабільність, зміни в урядових політиках, конкуренція та інші. В рамках корпоративного управління компанія ПрАТ «Тернопільський молокозавод» ідентифікує наступні ризики, які можуть спричинити суттєвий негативний вплив на діяльність компанії:

1) Галузеві ризики - пов'язані з залежністю від постачальників молока-сировини, з цінами на молоко-сировину, інгредієнти та пакувальні матеріали. Для компанії є актуальним питання дефіциту молока як сировини, яка є необхідною для безперебійної роботи компанії у зв'язку зі скороченням обсягів виробництва молока в країні з кожним роком, а також суворим дотриманням компанією використання тільки молока без будь-яких добавок. Пакувальні матеріали також є значними витратами, для пом'якшення цих ризиків вживаються заходи щодо зниження витрат, пов'язаних із заготівлею сирого молока, у тому числі проводяться переговори з фермерськими господарствами щодо перегляду цін, розширення бази постачальників молока.

2) Податкові ризики – ризики податкового регулювання, у тому числі окремих видів діяльності, ризики, що пов'язані із безпекою та збереженням активів. Податкове середовище України відоме своїм складним податковим адмініструванням, неоднозначним тлумаченням податкового законодавства та нормативних актів податковими органами. Розбіжності в застосуванні, розумінні та виконанні податкового законодавства можуть призвести до судових

спорів. Це, у свою чергу, може призвести до нарахування значних податків, пені та пені. Діяльність компанії пов'язана з потенційними небезпеками, такими як технологічні, технічні та природно-кліматичні фактори, а також дії як працівників, так і третіх осіб. Ці небезпеки можуть призвести до несприятливих наслідків, включаючи, але не обмежуючись, помилки персоналу, розкрадання та терористичну діяльність. Компанія здійснює заходи спрямовані на охорону території та будівель та заходи щодо протидії внесенню сторонніх предметів і заборонених матеріалів. Діяльність Компанії підлягає державному контролю шляхом видачі ліцензій та дозволів, що передбачено чинним законодавством. Будівництво, використання прекурсорів і торгівля, зокрема, потребують окремих ліцензій, дозволів і патентів. Ці ліцензії видаються на певний період і можуть бути продовжені на той самий термін. Для забезпечення безперервності діяльності компанія використовує стратегію, яка передбачає відповідне звернення до центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо продовження терміну дії спеціальних дозволів та ліцензій.

3) Фінансові ризики – валютні ризики, ризик ліквідності, кредитний ризик. Працюючи в основному в межах України, компанія стикається з валютним ризиком через свою залежність від іноземних постачальників для закупівлі пакувальних матеріалів. Ці матеріали переважно деноміновані в євро та доларах США. Крім того, компанія експортує солодко-вершкове масло та казеїн у рамках своєї діяльності. Компанія щомісяця переглядає відпускні ціни на ці продукти з урахуванням коливань обмінного курсу. Для запобігання цьому ризику здійснюється диверсифікація каналів збуту, укладання договорів з умовами передоплати або зниженої відстрочки. Іншим важливим чинником досягнення фінансової успішності є управління капіталом. Компанії повинні правильно оцінювати свої потреби у капіталі та приймати рішення про його залучення та використання для забезпечення безперервності діяльності та сталого розвитку компанії. Крім того, компанія мають визначити свій оптимальний рівень боргу та керувати своїми фінансовими ризиками.

Управлінський персонал компанії ПрАТ «Тернопільський молокозавод» вживає заходів з дотримання рівня капіталу на рівні, що є достатнім для забезпечення оперативних та стратегічних потреб компанії, а також для підтримки довіри з боку інших учасників ринку. Це досягається через ефективне управління грошовими коштами, постійний контроль за виручкою та прибутком компанії, а також планування довгострокових інвестицій, що фінансуються за рахунок коштів від операційної діяльності компанії. Компанія також контролює капітал використовуючи коефіцієнт фінансового важеля, який у протягом 2017-2021 років становив 37,7%-54%.

Ще одним чинником досягнення фінансової успішності є ефективне управління операційними витратами. Компанії повинні постійно вдосконалювати свої процеси та знижувати витрати на підвищення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Компанія ПрАТ «Тернопільський молокозавод» встановлює на виробництві пристрої компенсації реактивної потужності, що дозволяють підвищити енергоефективність виробництва та покращити непрямий вплив на екологію шляхом економії природних ресурсів. Окрім цього, відбувається постійне оновлення обладнання на більш ефективне із автоматичними системами виконання і контролю для оптимізації витрат.

Окрім цього, необхідна оцінка соціального та екологічного впливу на навколишнє середовище та суспільство загалом. Компанії повинні розвиватися відповідно до принципів сталого розвитку з огляду на економічні, соціальні та екологічні аспекти. Компанії повинні підтримувати співтовариство, в якому вони працюють, та брати участь у соціальних та культурних ініціативах. Це допоможе їм встановити довірчі відносини із зацікавленими сторонами та підвищити свою репутацію. Компанія ПрАТ «Тернопільський молокозавод» здійснює систематичне поводження з відходами мінімізує витрати матеріалу та обсяги утилізації, запровадила безпечні методи знешкодження з розділенням за типом відходів та економічно доцільними процесами утилізації відповідно до корпоративної політики. Як соціальний чинник, компанія активно стимулює

розвиток працівників, запровадивши процедуру розвитку та навчання персоналу всіх структурних одиниць.

Наступним стратегічним орієнтиром є інвестування у дослідження та розробки. Компанії повинні інвестувати у дослідження та розробки нових технологій та методів виробництва, які допоможуть їм підвищити свою ефективність та знизити негативний вплив на навколишнє середовище. ПрАТ «Тернопільський молокозавод» здійснює регулярну розробку нових продуктів з оглядом на тенденції розвитку ринку та вподобань споживачів, запроваджує екологічні упаковки для своєї продукції. Окрім цього, було розпочато будівництво нових виробничих потужностей для розширення своєї діяльності.

Отже, досягнення фінансової успішності в умовах сталого розвитку вимагає від компаній не лише фінансової грамотності, а й відповідального ставлення до екологічних та соціальних питань. Інтеграція принципів сталого розвитку в стратегію компанії та використання інноваційних технологій та методів виробництва допоможуть компаніям підвищити свою ефективність та конкурентоспроможність, а також досягти успіху в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3.

СТРАТЕГІЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ

3.1. Прогнозування вартості компанії з урахуванням соціальних інвестицій

Ефективна фінансова стратегія вимагає виваженого підходу до прогнозування сталого розвитку компанії, що є невід'ємною частиною прогнозування вартості компанії. Прогнозування вартості компанії з урахуванням соціальних інвестицій може бути складним завданням, але воно стає все більш важливим у сучасному світі, де зацікавлені сторони приділяють більшу увагу соціальним та екологічним аспектам.

Проблема прогнозування вартості компанії виникає через використання різних підходів до проблеми, які повинні доповнювати один одного. Тому прогнозування сталого розвитку компанії доцільно базувати на комплексній оцінці, а також сценарних розрахунках його стратегічної цінності. Для дослідження цього аспекту проблеми вводяться такі економічні категорії, як «оцінка» та «стратегічна вартість». Стратегічна цінність компанії є основою цільової функції фінансової стратегії сталого розвитку. Це стосується вартості компанії, скоригованої на критерії якості оцінки, інфляцію та фінансовий ризик. Прогнозування сталого розвитку потребує методичного підходу, що базується на принципах надійності, безперервності, адекватності, гнучкості, інтегрованості, сегментації та інформативності. Модель оцінки витрат залежить від цілей і завдань тих, хто її організовує. Принцип безперервності базується на концепції безперервного функціонування компанії, а прогнозування стратегічної цінності компанії має базуватися на припущеннях, що збільшення вартості відбувається в результаті прояву ефекту синергії та ліквідації активів, які не приносять економічної вигоди. Принцип гнучкості передбачає виявлення негативних явищ

і основних факторів, які впливають на стратегічну цінність компанії. Принцип інтеграції передбачає комплексну оцінку вартості на основі моделі, що враховує відхилення, зумовлені різними методами оцінки та якісними характеристиками фінансової стратегії. Принцип сегментації розкривається на етапі розробки фінансового плану, деталізації, контролю за його виконанням за центрами фінансової відповідальності. Принцип інформативності розкривається на етапі розробки рекомендацій щодо інформаційного забезпечення фінансового контролінгу реалізації фінансової стратегії [23,29].

Послідовність процесу прогнозування сталого розвитку компанії на основі стратегічної цінності можна представити у вигляді структурно-логічної схеми з послідовністю п'яти блоків: формування інформаційної бази, вибір методів, моделювання оцінки вартості, оцінка впливу негативних факторів, прогнозування сталого розвитку підприємства на основі стратегічної вартості.

безпосередньо прогнозування сталого розвитку на основі стратегічної вартості (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Структурно-логічна схема процесу прогнозування сталого розвитку компанії [26, С. 308]

Прогнозування вартості компанії із урахуванням соціальних інвестицій перш за все потребує ідентифікації соціальних інвестицій, які компанія здійснює

або планує здійснити, наприклад, інвестиції в навчання працівників, розвиток громади або захист навколишнього середовища. Ці інвестиції мають узгоджуватися з місією та цінностями компанії та відповідати очікуванням зацікавлених сторін.

Наступним кроком є оцінка фінансового впливу соціальних інвестицій на діяльність компанії, наприклад підвищення продуктивності, зменшення обороту або покращення репутації. Цей вплив має бути кількісно виражений з точки зору фінансових показників, таких як зростання доходу, економія коштів або зменшення ризику.

Також важливим етапом є розробка фінансових моделей, які включають оцінений фінансовий вплив соціальних інвестицій у фінансові прогнози компанії. Ці моделі повинні враховувати різні сценарії та припущення, такі як зміни ринкових умов або нормативних вимог.

Наступним кроком є аналіз ризиків і невизначеності, які пов'язані із соціальними інвестиціями, наприклад потенційні неочікувані витрати або негативну реакцію зацікавлених сторін. Ці ризики та невизначеності слід враховувати у фінансових моделях і враховувати під час прийняття рішень компанією.

Отже, прогнозуючи вартість компанії з урахуванням соціальних інвестицій, компанії можуть краще зрозуміти фінансові наслідки своїх соціальних інвестицій і приймати обґрунтовані рішення, які збалансують фінансову віддачу з соціальними та екологічними міркуваннями. Це може допомогти зміцнити довіру та лояльність серед зацікавлених сторін і підвищити довгострокову цінність компанії.

3.2. Вплив податкової складової на вибір ефективної стратегії сталого розвитку компанії

Податкова складова має істотний вплив на вибір ефективної стратегії сталого розвитку компанії, оскільки податки можуть бути одним із факторів, що впливають на фінансову успішність і конкурентоспроможність компаній, їх здатність інвестувати в дослідження та розробки, а також в екологічні та соціальні програми.

Насамперед вплив податкової складової пов'язаний із загальним податковим навантаженням на компанію. Високі податкові ставки можуть суттєво зменшити прибутковість компанії та збільшити витрати на виробництво. Це може призвести до скорочення інвестицій у різні галузі, включаючи екологічні та соціальні програми, та обмежити можливості компанії для сталого розвитку.

Однак, податкова складова також може мати позитивний вплив на вибір ефективної стратегії сталого розвитку компанії. Податкові стимули для компаній, які впроваджують інноваційні технології, такі як відновлювані джерела енергії або зменшення викидів, можуть стати потужним інструментом для заохочення компаній до інвестування у сталий розвиток. Податкові пільги також можуть сприяти розвитку місцевих спільнот та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище [6].

На додаток до податкових пільг та стимулів, податкові органи можуть використовувати податкові штрафи та санкції для покарання компаній, які порушують екологічні та соціальні норми або не дотримуються вимог щодо сталого розвитку. Це може стати стимулом для компаній, щоб більш активно впроваджувати заходи щодо сталого розвитку, щоб уникнути штрафів та негативного впливу [31].

Також податкова політика може впливати на інвестиційний клімат та надходження інвестицій у стійкі проекти. Наприклад, податкові пільги для інвесторів у стійкі проекти можуть залучити більше інвестицій у цю галузь, що сприятиме розвитку сталого компанії. З іншого боку, високі податки на інвестиції можуть бути перешкодою для потенційних інвесторів та обмежити розвиток стійких проектів.

Податкова політика держави є зовнішнім чинником, що впливає на фінансову стратегію сталого розвитку компанії, оскільки здійснює безпосередній вплив на такий внутрішній чинник, як податкова політика компанії (Рис. 3.2).

Рис. 3.2. Вплив податкової політики на сталий розвиток компанії

В ЄС діє сучасна система обов'язкових екологічних платежів, яка враховує зв'язок між негативним впливом на навколишнє середовище та ставками податків. Це сприяє підвищенню ефективності екологічного оподаткування. Різноманітний спектр екологічних податків може досягати різного впливу на навколишнє середовище, створюючи основу для нової концепції екологічного оподаткування в Україні. Дослідження показують, що оцінка співвідношення між екологічними податками та параметрами сталого розвитку має не підкріплювати розвиток екологічної політики. Політика має бути спрямована на зменшення навантаження на навколишнє природне середовище та забезпечення цільового фінансування захисту екосистем за рахунок надходжень від екологічних податків [9].

Екологічні податки спрямовані на інтерналізацію зовнішніх ефектів шляхом узгодження податкових ставок із граничними зовнішніми витратами або зменшення екологічно шкідливої поведінки. База оподаткування, пов'язана з

навколишнім середовищем, визначається як фізична одиниця або її замінник, який має специфічний, доведений, негативний вплив на навколишнє середовище. В ідеалі податкові бази, пов'язані з навколишнім середовищем, повинні безпосередньо пов'язуватися з тиском на навколишнє середовище, таким як викиди та концентрації забруднюючих речовин. Проте з практичних або адміністративних міркувань замість них можуть використовуватися бази оподаткування, пов'язані з діяльністю, тісно пов'язаною з тиском на навколишнє середовище, як-от споживання палива та володіння автомобілем [47]. Екологічні податки включають податки на енергетичні продукти (включаючи податки на CO₂), транспорт (за винятком палива), забруднення та ресурси. Добре продумана система екологічного оподаткування може підвищити екологічну безпеку країни.

Одним із стимулюючих заходів екологічного оподаткування може бути і пільгове оподаткування для компаній, які зменшують обсяги викидів, скидів та розміщення відходів. Такі компанії в умовах зниження впливу на довкілля через зменшення забруднюючих сполук та відходів мають нараховувати податки з урахуванням знижуючого коефіцієнта. Одним із шляхів удосконалення екологічного оподаткування також є звільнення від оподаткування компаній на період їх реконструкції та модернізації з метою підвищення екологічності виробництва. Слід також запровадити оподаткування екологонебезпечної продукції, продукції, яка шкодить довкіллю (наприклад, пакувальні матеріали, добрива, електричне та електронне обладнання тощо). Потребує впровадження також і оподаткування шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів на навколишнє природне середовище та людину (шум, вібрація, електромагнітне випромінювання). Для вдосконалення системи екологічного оподаткування слід запровадити штрафи за екологічні правопорушення. Всі ці заходи можуть бути підтримані та запроваджені цілеспрямованою податковою політикою держави через врахування тісного взаємозв'язку економічних, екологічних та соціальних факторів розвитку[57,60].

У майбутньому можливе впровадження таких податкових інструментів та заходів для досягнення ефективної стратегії сталого розвитку:

- 1) Держава може надавати податкові пільги на інвестиції в екологічні проекти, такі як сонячні чи вітрові електростанції, виробництво електромобілів, утилізація відходів тощо. Ці пільги дозволяють знизити податкове навантаження на компанію та збільшити її доступність до інвестицій у екологічні проекти.
- 2) Компанії можуть отримувати податкові кредити на інвестиції в екологічні проекти, які можна використовуватиме зниження податкового навантаження у майбутніх періодах. Це може стимулювати компанії до інвестування в екологічні проекти, що, у свою чергу, сприяє сталому розвитку.
- 3) Держава може надавати субсидії на інвестиції в екологічні проекти, що також може сприяти збільшенню доступу до інвестицій у ці проекти.
- 4) Один із важливих аспектів сталого розвитку – це забезпечення прозорості та звітності за екологічними показниками. Держава може розробляти системи звітності та стимулювати компанії до їх використання.
- 5) Компанії можуть отримувати податкові пільги поліпшення умов праці, такі як навчання співробітників, створення безпечних робочих місць тощо. Це може допомогти компаніям покращити умови праці для своїх співробітників та підвищити їхню конкурентоспроможність на ринку праці [62].

Отже, податкова складова є важливим інструментом у досягненні сталого розвитку компанії. Податкові заходи та стимули можуть допомогти компаніям здійснювати інвестиції в екологічно чисті технології, покращувати умови праці для своїх співробітників, покращувати умови життя у навколишньому середовищі та підвищувати свою конкурентоспроможність. Однак, щоб правильно використовувати податкові інструменти, компанії повинні враховувати свою бізнес-модель, стратегічні цілі та місію, а також сучасні

тенденції у сфері сталого розвитку. Також необхідно враховувати податкове законодавство та конкуренцію на ринку. В цілому, правильне використання податкових заходів та інструментів може сприяти досягненню сталого розвитку компанії, створенню більш сприятливих умов для її розвитку та покращення якості життя в суспільстві.

3.3. Розробка альтернативних фінансових стратегій компанії та особливості розкриття інформації про її сталий розвиток

Компанії, які прагнуть досягти сталого розвитку, повинні враховувати багато факторів, таких як екологічні, соціальні та економічні аспекти. Для цього необхідна розробка альтернативних фінансових стратегій, щоб ефективно управляти ресурсами та інвестувати отримані кошти у сталий розвиток компанії.

Одним із ключових моментів у розробці альтернативних фінансових стратегій є облік стійкості у фінансових показниках компанії. Для цього компанія має використовувати такі показники, як інвестиції в екологічно чисті технології, ефективність використання ресурсів, рівень задоволеності співробітників та інші показники, що відбивають стійкість компанії. Формування стратегії повинно здійснюватися в кілька етапів. По-перше, необхідно зібрати інформацію, що стосується управлінських рішень. Наступний етап полягає у визначенні рівня ефективності фінансової діяльності. Далі проводиться оцінка потенціалу та ресурсів компанії з подальшим формуванням стратегічного плану стабілізації та зростання фінансової діяльності відповідно до визначених раніше рівнів ефективності. Останній етап полягає у визначенні стратегічних цілей для кожного економічного процесу та безпосередньо моделюванню альтернативних стратегій. Альтернатива фінансова стратегія встановлюється шляхом збалансування матеріальних і фінансових потоків і визначає джерела та напрямки розподілу фінансових ресурсів. Невід'ємним елементом фінансової стратегії є розробка важелів і методів контролю за

потокем фінансових ресурсів з урахуванням таких ризиків, як неплатежі, інфляція та інші несприятливі обставини. Стратегічне управління фінансами охоплює розробку альтернативних напрямків дій для прогнозування зростання компанії, обговорюючи розподіл і використання фінансових активів, зберігаючи при цьому зміну умов і впливів. Крім того, важливим принципом є постійне дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища компанії для виявлення будь-якої загрози настання кризи. Даний процес включає моніторинг впливу зовнішніх факторів і виявлення будь-яких дестабілізуючих сигналів у діяльності компанії. Виявлення всіх симптомів, які впливають на функціонування компанії, є складним завданням через різноманітність зовнішніх і внутрішніх чинників. За умови мінливості умов діяльності та при зміні важливих факторів, які суттєво впливають на діяльність компанії, має відбуватися коригування стратегії. За умови формування альтернативної стратегії компанії, яка забезпечить сталий розвиток, необхідна її реалізація через поточні та оперативні плани та проекти [49].

Нефінансова звітність відіграє вирішальну роль у розвитку процесу управління компанії. Готуючи такий звіт, компанія може проаналізувати свої стратегії, об'єктивно оцінити нефінансові ризики та залучити менеджерів, відповідальних за функціональні напрямки, до визначення впливу компанії на суспільство. Звіт також може служити інструментом стратегічного планування діяльності компанії. Нефінансова звітність створює довіру до компанії з боку різних груп впливу, включаючи співробітників, неурядові організації, ділових партнерів, державні органи та споживачів. Прозорість нефінансової звітності підвищує імідж компанії як відповідального роботодавця та збільшує її шанси стати партнером значущих інституцій, зокрема міжнародних [30].

Нефінансова звітність також допомагає зацікавленим сторонам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії в поєднанні з інформацією про економічні результати, дозволяючи ефективно оцінювати бізнес-ризики, особливо довгострокові. Наявність нефінансової звітності за певних умов може дозволити збільшити капіталізацію компанії,

зменшити вартість фінансового ресурсу або продовжити термін залучення фінансових ресурсів. Крім того, нефінансова звітність зміцнює ділові відносини та сприяє розширенню ринків за рахунок встановлення чітких вимог до контрагентів та відкритості щодо принципів роботи компанії.

Зокрема, нефінансова звітність дозволяє українським компаніям підтримувати та розширювати свою діяльність із транснаціональними компаніями та виходити на ринки, де соціальна відповідальність бізнесу є фактором конкурентної боротьби та які, як правило, мають вищу прибутковість. Таким чином, розробка та впровадження бізнес-процесу нефінансової звітності дозволяє компанії бути організаційно спроможною працювати на ринках, де питання соціальної відповідальності компанії можуть бути важливішими, ніж в Україні.

В Україні нефінансова звітність є сферою з невикористаним потенціалом, оскільки наразі лише низький відсоток компаній звітують у такий спосіб. На щастя, розвиток мережі Глобального договору ООН у країні сприяв зростанню нефінансової звітності та відіграв важливу роль у залученні до неї більшої кількості компаній. В Україні у фінансовій та соціальній звітності компаній відсутня комплексна кількісна оцінка об'єктів майбутнього інвестування в програми сталого розвитку, аналітична оцінка зв'язку між такими інвестиціями та перспективами зростання компанії, комплексне зображення середовища.

Великі та середні компанії в Україні зобов'язані подавати спеціальний звіт, відомий як звіт про управління. Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року [44] звіт повинен містити фінансову та нефінансову інформацію, яка висвітлює стан компанії, перспективи, ризики та невизначеності своїх операцій. Призначення звіту зумовлює наявність певних обов'язкових структурних елементів, до яких належать «Організаційна структура та опис діяльності», «Результати діяльності», «Ліквідність та зобов'язання», «Екологічні аспекти», «Соціальні аспекти та кадрова політика», «Ризики», «Науково-інноваційна діяльність», «Фінансові інвестиції», «Перспективи розвитку», «Корпоративне

управління» згідно з Методичними рекомендаціями щодо складання звіту про управління № 982 [45]. Звіт про управління не має стандартизованої форми, оскільки він призначений для вільного представлення найважливіших характеристик компанії. Методичні рекомендації містять лише пропозиції та мінімальні вимоги щодо основних структурних елементів звіту та інформації, що розкривається, залишаючи можливість більше повного та детального подання нефінансової інформації.

Включення до Звіту про управління «Екологічні аспекти», «Соціальні аспекти та кадрова політика» та «Корпоративне управління» підтверджує пов'язаність звіту з ESG-практиками, які зазвичай використовується для звітності про сталий розвиток в інших країнах. Основна мета звіту про сталий розвиток – продемонструвати дотримання компанією принципів сталого розвитку та її зусилля щодо забезпечення прийнятних соціальних умов для своїх працівників, дотримання компанією екологічних стандартів. Крім того, звіт про управління підпадає під категорію інтегрованої звітності, оскільки містить не лише фінансову, а й нефінансову інформацію [10].

Окрім національного регулювання, для деяких компаній у найближчій перспективі постане питання про дотримання нових міжнародних стандартів, які будуть направлені на дотримання принципів та розкриття інформації про сталий розвиток компанії. Наразі Міжнародна рада зі стандартів сталого розвитку (ISSB) розробляє нові стандарти, які зобов'язують розголошувати небезпеки та перспективи, пов'язані зі сталим розвитком. Перший стандарт МСФЗ S1 містить загальні критерії фінансової звітності, що стосуються сталого розвитку, а також вимоги щодо розкриття суттєвої інформації про ризики та можливості, пов'язані зі сталим розвитком. Другий стандарт, МСФЗ S2, регулює розкриття інформації, пов'язаної з кліматом, і вимагає розкриття важливої інформації про кліматичні ризики та можливості відповідно до рекомендацій Цільової групи з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом. Слід зазначити, що ці стандарти знаходяться в процесі

розробки, а перше застосування заплановано на звітні періоди, що починаються з 1 січня 2024 року [54].

Отже, розробка альтернативних фінансових стратегій є важливим кроком для компанії, що дозволяє диверсифікувати її фінансові потоки та збільшити стійкість до можливих економічних ризиків та коливань на ринку, сприяє залученню нових інвесторів. Розкриття інформації про сталий розвиток компанії також є важливим аспектом, включає оцінку соціальних, економічних та екологічних впливів діяльності компанії на суспільство та довкілля.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати теоретичної та практичної роботи, доцільно зробити такі висновки та пропозиції:

1. Сталий розвиток має вирішальне значення в контексті формування і реалізації фінансової стратегії компанії, оскільки пропонує збалансувати економічне зростання, соціальний розвиток і захист навколишнього середовища, створюючи нові можливості та усуваючи соціальну та економічну нерівність. Взаємодія з екологічним виміром зумовлює необхідність контролю змін у навколишньому середовищі, для оптимального використання і збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Пов'язаність з соціальним виміром потребує створення відповідних умов праці, справедливого розподілу матеріальних благ між людьми, подолання бідності, а зв'язок з економікою вимагає реалізації екологічно чистого виробництва із забезпеченням зростання прибутків від господарської діяльності. Компанії, які віддають пріоритет сталому розвитку, можуть зменшити свої операційні витрати, покращити свою репутацію та імідж бренду, а також створити більш стійке та справедливе майбутнє для всіх.

2. Інституційні основи соціально відповідального підходу до розробки фінансової стратегії компанії мають важливе значення для сприяння сталому розвитку та сприяння добробуту суспільства в цілому. Належне корпоративне управління, регулювання, звітність і розкриття інформації, залучення зацікавлених сторін і попит інвесторів є ключовими інституційними факторами, які необхідні для розвитку соціально відповідального підходу. Міжнародні організації активно впроваджують різні програми по дотриманню концепції сталого розвитку, та розкриття відповідної інформації у звітності компаній. Оскільки інвестори продовжують вимагати більш стійких і відповідальних методів, компанії, які застосовують соціально відповідальний підхід, ймовірно, матимуть хороші позиції для довгострокового успіху.

3. Фінансова стратегія повинна враховувати фінансові цілі, ресурси, управління ризиками, фінансові показники та ринкові умови. Фінансова стратегія має бути узгоджена з стратегією компанії, збалансувати короткострокові та довгострокові цілі, ефективно управляти ризиками, вимірювати та контролювати фінансові показники та адаптуватися до мінливих ринкових умов. Саме збалансованість детермінант фінансової стратегії забезпечить сталий розвиток компанії.

4. Було здійснено оцінку фінансового потенціалу компанії ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2017-2021 роках – показники компанії відповідають здебільшого низькому рівню фінансового потенціалу, а у 2019 і 2021 році спостерігається погіршення показників за рахунок отримання збитку, як фінансового результату діяльності, зростання обсягів позикових коштів, у тому числі довгострокових, зростанню витрат на придбання необоротних активів, погашення позик, оплати праці. Проте аналіз показників свідчить, що компанія активно вкладає кошти для створення необоротних активів, які генерують грошові потоки, має можливість залучати додатково позикові кошти та загалом має потенціал інвестиційного забезпечення.

5. Досягнення фінансової успішності в умовах сталого розвитку вимагає від компаній не лише фінансової грамотності, а й відповідального ставлення до екологічних та соціальних питань. Інтеграція принципів сталого розвитку в стратегію компанії та використання інноваційних технологій та методів виробництва допоможуть компаніям підвищити свою ефективність та конкурентоспроможність, а також досягти успіху в довгостроковій перспективі. Прогнозуючи вартість компанії з урахуванням соціальних інвестицій, компанії можуть краще зрозуміти фінансові наслідки своїх соціальних інвестицій і приймати обґрунтовані рішення, які збалансують фінансову віддачу з соціальними та екологічними міркуваннями. Це може допомогти зміцнити довіру та лояльність серед зацікавлених сторін і підвищити довгострокову цінність компанії.

6. Податкова складова є важливим інструментом у досягненні сталого розвитку компанії. Податкові заходи та стимули можуть допомогти компаніям здійснювати інвестиції в екологічно чисті технології, покращувати умови праці для своїх співробітників, покращувати умови життя у навколишньому середовищі та підвищувати свою конкурентоспроможність. Однак, щоб правильно використовувати податкові інструменти, компанії повинні враховувати свою бізнес-модель, стратегічні цілі та місію, а також сучасні тенденції у сфері сталого розвитку. Також необхідно враховувати податкове законодавство та конкуренцію на ринку. В цілому, правильне використання податкових заходів та інструментів може сприяти досягненню сталого розвитку компанії, створенню більш сприятливих умов для її розвитку та покращення якості життя в суспільстві.

7. Розробка альтернативних фінансових стратегій є важливим кроком для компанії, що дозволяє диверсифікувати її фінансові потоки та збільшити стійкість до можливих економічних ризиків та коливань на ринку, сприяє залученню нових інвесторів, зацікавлених в інноваційних підходах до управління фінансами. Однак, при розробці альтернативних фінансових стратегій, компанія повинна враховувати різні фактори, такі як цілі та стратегії компанії, ринкову конкуренцію, потреби інвесторів та ризики. Розкриття інформації про сталий розвиток компанії також є важливим аспектом розробки альтернативних фінансових стратегій. Це включає оцінку соціальних, економічних та екологічних впливів компанії та її діяльності на суспільство та довкілля. Компанія повинна розглядати ці фактори у своїх стратегіях та показниках, а також розкривати інформацію про них у своїх звітах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажаман І. А., Жидков О. І. Методичні підходи до оцінювання рівня розвитку економічного потенціалу сервісного підприємства. *Ефективна економіка* електронний журнал. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7028>
2. Безверхий К.В. Порівняння елементів структури інтегрованої звітності та звіту про управління. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*: зб. наук. пр. 2019. № 1-2. С. 24-31.
3. Білошкурський М. В., Корнієнко Т. О., Білошкурська Н. В., Плець І. І. Детермінанти сталого розвитку старопромислового регіону. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Економіка*. 2022. № 24(52). С. 77–82.
4. Бердар М.М. Фінансова стратегія стійкого розвитку підприємства і підходи до її обґрунтування. *Економіка та держава*. 2014. № 9. С.52-55.
5. Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. *Scientia-fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету)*. 2022. № 142(2). С. 36–47.
6. Варналій З. Фіскальна політика та її вплив на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Науки: економіка, політологія, історія, 2018. № 5 (257). С. 27-49.
7. Варналій З.С. Соціальна відповідальність суб'єктів підприємництва в умовах скорочення бюджетного фінансування. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. Кам'янець-Подільський, 2016. Вип. 11. С. 437-446.
8. Вовк В. Формування державної фінансової політики як детермінанти сталого розвитку в умовах впливу глобалізаційних процесів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2(22). С. 168-177.

9. Волошенко О. Еколого-орієнтований розвиток підприємств у контексті сталого розвитку. *Sustainable development. Scientific Debut* 2013. Р. 63-72.
10. Гнедіна К., Нагорний П. Звіт про управління: сутність та особливості формування. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 1 (25). С. 134-142.
11. Гончаренко О.М. Прогнозування стійкого розвитку підприємства URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2010_691/21.pdf
12. Горошанська О. О., Маккі Л. М. Фінансовий потенціал підприємства: теоретичний аспект. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2018. Вип. 1(27). С. 7-16.
13. Горячева К.О. Економічна сутність сталого розвитку промисловості України. *Економіка промисловості*. 2013. № 4 (64). С. 50-59.
14. Грабчук О. М. Фінансовий потенціал: природа та властивості з точки зору синергетичного підходу. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 280-284.
15. Гусєва О.Ю. Розвиток підприємства і стратегічні зміни: сутність, принципи, взаємозв'язок. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 6 (16). С. 85-89
16. Делас В. А. Визначення вартості капіталу вітчизняних підприємств. *Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. X Міжнар. наук.-практ. Конференції (м. Київ., 29–30 жовтня 2015 р.)*. Київ. С. 74 -76.
17. Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень: колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. П. Ільчука. – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – 432 с.
18. Ємельянов О.Ю. Особливості формування та оцінювання потенціалу підвищення фінансової стійкості підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 195-201.
19. Захаркін О.О. Вартісно-орієнтоване управління на основі стейкхолдерського підходу в контексті інноваційного розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 10 (160). С. 149- 158.

20. Зибарева О.В., Вербівська Л.В. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті сталого розвитку підприємництва. *Соціальна економіка і політика*. 2017. Вип. IV(68). С. 20-35.
21. Камінська І. М., Мишко О. А., Шишка Д. С. Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2020. № 4. С.107-113.
22. Кобець С. П., Ващенко О. М. Методичний підхід до оцінки економічного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8968>
23. Ковальчук Н. О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001/959>
24. Колесніков А.П. Засади механізму забезпечення стійкого розвитку підприємств. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3 (41). С. 97-100.
25. Костирко Л. Фінансова стратегія компанії: адаптація, стійкий розвиток. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2014. Ч. 1. Вип. 35. С. 10-19.
26. Костирко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 474 с.
27. Костирко Л.А., Зайцева Л.О. Передумови формування парадигми фінансового забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання. *Accounting and Finance*. 2020. № 1(87). С. 107-113.
28. Левченко Н. М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 2. С. 114-117.
29. Мазуренко В.П., Засенко О.Ю. Сучасна концепція корпоративної соціальної відповідальності у міжнародному бізнесі. *Ефективна економіка*. 2012. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1199>
30. Макаренко І. О. Корпоративна соціально-екологічна відповідальність та партнерство стейкхолдерів задля сталого розвитку : монографія. Суми: Сумський державний університет, 2020. 260 с.

31. Мельник Л., Шерстюк Р., Дяків Л. Формування системи мотиваційних детермінант забезпечення сталого розвитку машинобудівних підприємств. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2018. Вип. 2 (19). С. 60-74.

32. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 37. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

33. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 21.03.1999 р. № 37. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>

34. Наумова Л. Ю. Фінансова стратегія економічного розвитку підприємств. *Наука й економіка*. 2014. Вип. 2. С. 134-139.

35. Носова Є.А. Система показників оцінки фінансового стану підприємств. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2012. №138. С 53-56.

36. Носова Є.А. Шляхи забезпечення фінансової стійкості діяльності підприємства . *Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. пр.* Вип. 27, т. 2. 2012. С. 264-272.

37. Петленко Ю.В., Міланченко В.А. Комплаєнс-контроль у забезпеченні фінансової безпеки компанії. *«Реформування соціально-економічної системи: реалії сьогодення»*: матеріали наук.-практ. Конф., м. Хмельницький, 17-18 червня 2022 р. Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2022. С. 32-36.

38. Полтініна О. П. Управління вартістю підприємства : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 140 с.

39. Приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» Річна інформація емітента цінних паперів за 2018. URL:

https://molokija.com/press_release/richniy-zvit-emitentaaf5528f5-f14e4e46-a29cc8c0ce5f08c0

40. Приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» Річна інформація емітента цінних паперів за 2017. URL: https://pjsc.molokija.com/press_release/richniy-zvit-emitenta

41. Приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року зі Звітом незалежного аудитора. URL: https://pjsc.molokija.com/ru/press_release/finansova-zvitnist-2021

42. Приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року зі Звітом незалежного аудитора. URL: https://pjsc.molokija.com/ru/press_release/finansova-zvitnist-2020

43. Приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року зі Звітом незалежного аудитора. URL: https://pjsc.molokija.com/ru/press_release/finansova-zvitnist-2019

44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №996-XV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №40. 365 с.

45. Про затвердження методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: Наказ Міністерства фінансів України від 7 грудня 2018 р. №982. *Баланс*. 2019. №12-13. С. 10.

46. Рак Р.В. Нові підходи до мотивації персоналу в стратегічному управлінні корпораціями. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №1 (104). С. 29 – 33.

47. Ревенко О.В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/80.pdf

48. Редченко К.І., Попович М.В. Концептуальні основи розкриття інформації про сталий розвиток. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/172.pdf>
49. Романишин В.О., Бернацька А.О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 54–62
50. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31(70). №6. С. 136-141.
51. Уманець К.А., Попов В.М. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту. *Наукові записки КНТУ*. 2011. Вип. 11. Ч. 11. С. 188-192.
52. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 728 с.
53. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства. *Вісник НТУ "ХПІ". Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. Харків: НТУ "ХПІ". 2013. № 50 (1023). С. 182 -187.
54. Climate-related Disclosures. URL: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/climate-related-disclosures/#current-stage>
55. Hatten K. J., Hatten M, L. *Effective Strategic Management*, Englewood Cliffs. NJ: Pn Hall, 1988. 350 p.
56. Ignatyuk, A., Dikiy, A., Shevtsiv, L., Petlenko, Y., Klymash, N. & Zaitsev, O. Determination of the Company's Value under the Influence of Various Factors. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*. Special issue 2021. P. 127-133.
57. Lazaryshyna, I., Nehoda, Yu., & Oliinyk, L. The influence of European policy and environmental taxation on a sustainable development. *Problems and prospects of economics and management*. 2022. № 4(32). P. 301-320.

58. Mescon M., Albert M., Khedouri F. Management. 3rd ed. New York: Harper & Row. 1988. 777 p.
59. Misunas A., Balsyte I. The essence of sustainable social development and possibilities for measuring IT. *Intellectual economics*. 2009. No. 1(5). P. 61-71.
60. Petlenko Yu., Pohribna N., Chervinska T., Kapustian O., Pysmenna M. Financial incentives to develop the green infrastructure and energy. *The scientific heritage*. 2021. No 71. P. 10-12.
61. Ruth Bender, Keith Ward. Corporate Financial Strategy. 3rd edition. Butterworth-Heinemann, 2009. 395 p
62. Voynarenko, M., Varnalii Z., Hurochkina V., Menchynska O. Estimation of Innovative Business Processes of the Enterprises in Conditions of Emergence Economics. *Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management* (Khmelnitskyi, Ukraine, September, 2019). Atlantis Press. Volume 95. P. 161-166.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Система показників оцінювання фінансового потенціалу компанії

Показник	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність показника
<i>Потенціал фінансової результативності</i>		
Прибуток (збиток) на одного працівника	Відношення чистого прибутку до середньооблікової чисельності	Розмір чистого прибутку, що припадає на одного працівника
Коефіцієнт трансформації	Відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічного розміру капіталу компанії	Розмір чистого доходу з кожної гривні капіталу компанії
Рентабельність продукції	Відношення валового прибутку до чистого доходу від реалізації продукції	Розмір валового прибутку компанії з кожної гривні реалізації продукції
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до середньорічної величини капіталу	Чистий прибуток компанії з кожної гривні інвестованого капіталу
Валовий прибуток	Звіт про фінансові результати	Результативність основної операційної діяльності компанії
Чистий прибуток	Звіт про фінансові результати	Підсумкова ефективність фінансово-господарської діяльності компанії
<i>Потенціал платоспроможності й ліквідності</i>		
Коефіцієнт покриття	Відношення оборотних активів до поточних зобов'язань компанії	Характеризує здатність компанії швидко розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Відношення грошей та еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань компанії	Характеризує здатність компанії розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями абсолютно ліквідними активами
Коефіцієнт поточної платоспроможності	Відношення суми середньомісячного доходу, коштів, дебіторської заборгованості, термін оплати якої очікується протягом 12 місяців, і короткострокових фінансових вкладень до величини поточних зобов'язань	Характеризує наявність мобільних засобів для покриття поточних зобов'язань
Чистий рух коштів	Звіт про рух коштів	Є критерієм оцінки наявності (відсутності) проблем у сфері ліквідності
<i>Потенціал фінансової стійкості</i>		
Коефіцієнт автономії	Відношення суми власних коштів до підсумку балансу	Характеризує можливість компанії виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних активів
Коефіцієнт фінансової стійкості	Відношення суми власних коштів до загальної суми зобов'язань	Відображає суму власних коштів, що припадає на кожну гривню зобов'язань
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відношення власного оборотного капіталу до власного капіталу	Відображає частку власних оборотних коштів у загальному розмірі власного капіталу, характеризує мобільність власних коштів
Власний оборотний капітал	Різниця власного капіталу та необоротних активів компанії	Являє собою мінімальну умову фінансової стійкості компанії
<i>Потенціал формування власних фінансових ресурсів</i>		
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічного розміру власного капіталу	Відображає швидкість обороту власних коштів компанії
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до середньорічного розміру власного капіталу	Відображає віддачу у вигляді чистого прибутку від власних коштів компанії

Продовження табл А.1

Показник	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність показника
Коефіцієнт капіталізації прибутку	Відношення чистого прибутку до зміни нерозподіленого прибутку компанії	Характеризує розмір чистого прибутку, який реінвестується в діяльність компанії
Власний капітал	Баланс	Характеризує розмір власних коштів компанії
<i>Потенціал формування позикових фінансових ресурсів</i>		
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Відношення собівартості від реалізації продукції до середньорічного розміру кредиторської заборгованості	Відображає швидкість обороту найбільш термінової заборгованості компанії
Рентабельність позикового капіталу	Відношення чистого прибутку до середньорічного розміру позикового капіталу	Відображає віддачу у вигляді чистого прибутку від позикових коштів компанії
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Відношення швидколіквідних активів до розміру поточних зобов'язань	Характеризує можливість компанії вчасно розраховуватися за своїми поточними боргами за рахунок швидколіквідних активів (саме на нього звертають особливу увагу кредитори з усієї групи коефіцієнтів ліквідності при прийнятті рішення щодо надання позикових коштів позичальнику)
<i>Потенціал інвестиційного забезпечення</i>		
Чистий грошовий потік	Сума прибутку від усіх видів діяльності й амортизаційних відрахувань	Характеризує можливості компанії здійснювати інвестування за рахунок власних внутрішніх джерел фінансування
Коефіцієнт інвестування	Дорівнює відношенню власного капіталу до необоротних активів	Характеризує частку джерел власних коштів суб'єкта господарювання, інвестованих у покриття позаобігових активів
Коефіцієнт Бівера	Відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових та поточних зобов'язань	Відображає розширення (скорочення) частки прибутку, який спрямовується на розвиток виробництва

Джерело: Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. Scientia·fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету). 2022. № 142(2). С. 36–47

Додаток Б

Таблиця Б.1

**Динаміка показників оцінювання складових фінансового потенціалу ПрАТ "Тернопільський молокозавод"
у 2017-2021 роках**

Показник	За рік					Зважене значення					Вагомість показника
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	
Потенціал фінансової результативності											
Прибуток (збиток) на одного працівника, млн грн	30,97	24,31	- 22,63	35,83	- 18,38	0,86	0,68	- 0,63	1,00	- 0,51	0,20
Коефіцієнт трансформації	2,72	2,17	2,08	2,19	2,34	1,00	0,80	0,76	0,81	0,86	0,10
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,19	0,15	0,14	0,15	0,10	1,00	0,79	0,73	0,79	0,52	0,15
Коефіцієнт рентабельності активів	0,08	0,04	- 0,04	0,05	- 0,02	1,00	0,58	- 0,53	0,70	- 0,31	0,25
Валовий прибуток, млн грн	294,17	261,60	247,36	302,14	233,79	0,97	0,87	0,82	1,00	0,77	0,10
Чистий прибуток, млн грн	42,55	34,81	- 33,80	48,37	- 23,31	0,88	0,72	- 0,70	1,00	- 0,48	0,20
Потенціал платоспроможності й ліквідності											
Коефіцієнт покриття	0,93	1,08	1,03	0,78	0,62	0,86	1,00	0,96	0,72	0,58	0,3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,03	0,03	0,03	0,02	1,00	0,38	0,43	0,31	0,25	0,2
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0,59	0,68	0,69	0,45	0,39	0,86	1,50	1,00	0,53	0,26	0,3
Чистий рух коштів, млн грн	13,46	- 10,65	2,44	1,06	1,27	1,00	- 0,79	0,18	0,08	0,09	0,2
Потенціал фінансової стійкості											
Коефіцієнт автономії	0,53	0,52	0,47	0,47	0,41	1,00	0,99	0,88	0,88	0,77	0,16
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,13	1,09	0,88	0,88	0,69	1,00	0,97	0,78	0,78	0,62	0,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	- 0,38	- 0,37	- 0,46	- 0,43	- 0,60	- 1,05	- 1,00	- 1,26	- 1,18	- 1,63	0,2
Власний оборотний капітал, млн грн	-153,69	- 159,61	- 185,70	- 194,51	- 253,62	- 1,00	- 1,04	- 1,21	- 1,27	- 1,65	0,34
Потенціал формування власних фінансових ресурсів											
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,66	4,12	4,19	4,68	5,33	1,00	0,73	0,74	0,83	0,94	0,32
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,16	0,08	- 0,08	0,11	- 0,05	1,00	0,53	- 0,51	0,72	- 0,34	0,28
Коефіцієнт капіталізації прибутку	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,2
Власний капітал, млн грн	399,92	434,72	400,92	449,29	423,44	0,89	0,97	0,89	1,00	0,94	0,2
Потенціал формування позикових фінансових ресурсів											
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,16	8,66	8,16	6,28	5,21	0,83	1,00	0,94	0,72	0,60	0,28
Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу	0,24	0,19	- 0,15	0,18	- 0,08	1,00	0,76	- 0,63	0,76	- 0,33	0,4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,51	0,58	0,62	0,42	0,39	0,81	0,92	1,00	0,68	0,62	0,32
Потенціал інвестиційного забезпечення											
Чистий грошовий потік, млн грн	124,96	114,06	113,79	137,40	86,57	0,91	0,83	0,83	1,00	0,63	0,25
Коефіцієнт інвестування	0,72	0,73	0,68	0,70	0,63	0,99	1,00	0,93	0,95	0,86	0,45
Коефіцієнт Бівера	0,26	0,23	0,06	0,22	0,08	1,00	0,90	0,25	0,84	0,29	0,3

Джерело: розраховано автором на основі [39-43].